

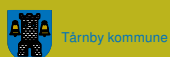
NATURPARK AMAGER

NATURPARKPLAN 2015-2020

Indhold

Resumé	4
Introduktion til Naturpark Amager	6
Visionen og udviklingsmål	10
Natur	12
Kulturarv	24
Friluftsliv og tilgængelighed	30
Turisme og erhverv	40
Formidling	44
Borgerinddragelse, proces og evaluering	48
Referencer	50
Bilag	52

© Naturstyrelsen, Københavns Kommune, Tårnby Kommune, Dragør Kommune og By & Havn – 2014

Udarbejdet af

Naturstyrelsen, Københavns Kommune, Tårnby Kommune, Dragør Kommune og By & Havn – 2014
i samarbejde Planværkstedet ApS

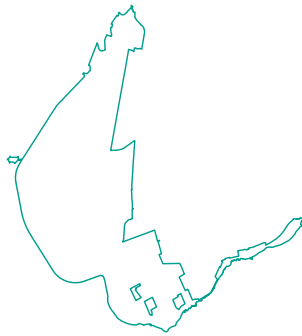
Foto

Foto side 7, 10, 14, 15, 26, 27, 29, 32 ned., 33, 35 ned., 39, 41 og 45 Martin Rivero. Forside og foto side 13 midt, 13 ned., 17, 20, 24, 25, 31, 32, 34 øv., 35 øv., 47, 49 Jørgen Jensen. Foto side Side 5 Ole Malling. Foto side 37 Ole Ziegler. Foto side 43 Søren Hytting. Foto side 13 øv. og 21 Sven Norup. Foto side 40 By & Havn. Foto side 11 Planværksetedet ApS

Layout

Planværkstedet ApS

Tryksagen er miljømærket

Forord

Naturpark Amager er 3500 ha sammenhængende landskab, storslået natur og en fantastisk kyststrækning, der ligger som en del af Danmarks hovedstad. Det er en naturperle, overset af mange, men med enestående natur- og friluftsoplevelser mindre end en halv times gang fra Københavns Rådhusplads.

Befolkningstallet i hovedstadsregionen forventes at vokse fremover. Der er mange og forskelligartede forhold, som spiller afgørende ind for en sådan vækst.

Men, at naturen og nærhed til den har betydning, og er en forudsætning for vækst og dynamik i moderne grønne storbyer, er der næppe tvivl om. Bybefolkningen ønsker naturen og dens muligheder, også selvom de ikke bruges hver dag. Muligheden i sig selv er vigtig. Der skal derfor passes på naturen.

Med Naturparkplanen for Naturpark Amager vil der blive taget endnu et skridt mod at konkretisere den fortsatte udvikling af Naturparken. I første omgang de kommende fem år. Natur og by skal knyttes tættere sammen i en balance mellem områdets brug og bæreevne mellem naturbeskyttelse og rekreative oplevelser, mellem bebyggelse og åbne vidder.

Naturpark Amager er et partnerskab mellem Naturstyrelsen, Københavns Kommune, Tårnby Kommune, Dragør Kommune og By & Havn.

Naturparken skal udvikles over mange år, og med en bred inddragelse af borgere og interessenter. Det vi ser som målet i dag, kan måske være et andet om 10, 20 og 30 år. Den dynamik der ligger i samfundet og nye generationer, skal der også være plads til.

Tag en tur ud på Amager. Kig syd over fra Kalvebod Fælled, og der åbner sig et svimlende landskab, som man ikke finder andre steder. Vend rundt og kig ind mod København, og oplev hvor imponerende og skarpt skåret den sydlige del af Ørestad rejser sig, og tårnene i København kommer til syne. Her kan man gå på opdagelse i naturen, og samtidig være en del af storbyen.

Flere skal lære denne naturperle at kende.

Resumé

Naturparkplanen er udarbejdet i et partnerskab mellem Naturstyrelsen, Københavns Kommune, Tårnby Kommune, Dragør Kommune og By & Havn. Området er 3.000 ha stort, og er overvejende ejet af staten og de tre kommuner, og ligger centralt i Hovedstaden. Naturparkplanen består af en vision og en række overordnede mål for den langsigtede udvikling, en gennemgang af status og potentialer for planens temaer, samt af indsatser, der ønskes gennemført i planperioden fra 2015-2020. Herefter skal planen evalueres, og der skal udarbejdes en ny plan for de følgende 5 år.

Naturparkplanen har ingen retsvirkning for hverken kommuner, lodsejere, region eller stat. Udvikling af Naturpark Amager vil bygge på frivillighed og samarbejder, og vil ske på et bæredygtigt grundlag.

En enestående beliggenhed

Naturpark Amager er helt særlig med sin enestående beliggenhed midt i Hovedstaden. Det er både en forpligtigelse og en mulighed. Med Naturparkplanen er det ønsket fortsat at udvikle natur- og friluftsværdierne, og knytte natur og by tættere sammen. Vi vil skabe gode forbindelser til Naturparkens rekreative værdier, og udvikle et væld af muligheder for aktiviteter og oplevelser. Alt sammen i en fælles bæredygtig ramme for udvikling og naturpleje af arealerne, hvor benyttelse og beskyttelse går hånd i hånd, så borgere, erhvervsliv og turister får nye muligheder for at opleve og forstå naturen på dens hjemmebane.

Naturparkplanens temaer

Naturen og landskabet i Naturpark Amager består af delområderne Amager Fælled, Kalvebod Fælled, Kongelunden og Sydamagers kystlandskab. Naturparken rummer naturtyper som strandenge, strandoverdrev, rørskov, søer, kanaler, mose, skovområder, strande og dynamiske kystlandskaber ud mod lavbundede havområder.

Kulturhistorisk rummer Naturparken mange spændende kulturspor, der fortæller om landindvinding, militær anvendelse, og om friluftsliv som kulturhistorie.

Friluftslivet i Naturparken omfatter en bred vifte af naturoplevelser, naturformidling, leg og sport. Området bruges til hundeluftning, picnic-ture, fiskeri, rollespil, mange motionsformer, badning, indsamling af spiselige urter og blomster, og mere pladskrævende aktiviteter som modelflyvning, motionscykling, jagt, golf, skydning og kite-surfing. Her er mange faciliteter for både de organiserede og de selvorganiserede brugere. Naturparken har et omfattende stinet, mange store udsigter, og et spændende samspil med byen. Netop overgangen mellem by og natur er et særlig vigtigt område for friluftaktiviteter, da området er tæt på brugerne.

I forhold til erhverv og turisme giver Naturpark Amagers placering centralt i Hovedstaden den en særlig rolle, både som turistattraktion og i forhold til nærområdets erhvervsmæssige udnyttelse. En samlet Naturpark vil styrke Hovedstadens tiltrækningssevne i forhold til brugere, borgere, nye storbyturister, og kan understøtte København som en grøn Hovedstad med bæredygtige erhverv.

Formidlingen i Naturpark Amager omfatter i dag mange former og dækker såvel natur som kultur. Der er både den direkte formidling, hvor naturvejledere og andre står ansigt til ansigt med deltagere, og den

indirekte formidling gennem IT, foldere, plancher og udstillinger. Formidlingen er tilrettelagt efter de besøgende og målgrupper.

Inddragelse af borgere og interessenter vil ske i projekterne. Naturparkplanen bygger på en udviklingsstrategi udarbejdet i 2013. I forbindelse med Udviklingsstrategien har der været gennemført inddragelse af interessenter og organisationer, og planen er politisk vedtaget i kommunerne. Når Naturparkplanens konkrete projekter skal etableres, vil borgerne blive inddraget i overensstemmelse med behov og muligheder i det enkelte projekt. Der vil også være fokus på samarbejdet med frivillige i den videre realisering af Naturparkplanen.

Introduktion til Naturpark Amager

Naturparkplanen for Naturpark Amager er en del af grundlaget for at udvikle Naturpark Amager de næste 5 år. En realisering af planens indsatser vil styrke området som én sammenhængende Naturpark, med et højt og varieret naturindhold, og rig mulighed for rekreative aktiviteter og oplevelser på tværs af hele Naturpark Amager.

Naturparkplanen er udarbejdet af Naturstyrelsen, Københavns Kommune, Tårnby Kommune, Dragør Kommune og By & Havn, der er gået sammen i et partnerskab omkring udvikling af Naturpark Amager.

De store linjer

Naturpark Amager omfavner Hovedstaden, og giver med sine åbne vidder, skovområder og kystlandskaber let og direkte adgang til natur og friluftsliv for alle. Kun få storbyer kan tilbyde natur- og oplevelsesmuligheder af denne størrelse, naturkvalitet, og i så tæt sammenhæng med bykvartererne. Det gør Naturpark Amager unik.

Naturpark Amager består af Amager Fælled, Kalvebod Fælled, Kongelunden og Sydamagers kystlandskab. Naturparken dækker et samlet areal på 3.500 ha med naturområder som strandenge, strandoverdrev, rørskov, søer, kanaler, mose, skovområder, strande og dynamiske kystlandskaber ud mod de lavbundede havområder. Et landskab med spændende kulturspor, der fortæller om landindvinding, militær anvendelse og om friluftsliv som kulturhistorie. Cykler man fra nord til sydøst, bliver det en tur på 25 km.

Til sammenligning er Dyrehaven ca. 1.000 ha. Naturpark Amager er med andre ord rigtig stor.

Kontraster er et nøgleord for Naturpark Amager, og kontraster er og skal være en væsentlig del af Naturparkens oplevelsesværdi. Kontrasten til omgivelserne er særlig stor, hvor Naturparkens vidder møder byens kant med de tætte byområder, eller hvor naturen ses sammen med motorvejens eller lufthavnens tekniske former. I selve Naturparken er oplevelsen af kontrast også med til at give området værdi i mødet mellem land og vand, det åbne og det tætte, i mosaikken af naturtyper, høj puls og hvile, lige linjer og naturens former.

Kontrasten mellem det åbne landskab og byens kant oplevet fra Amager Fælled

 Naturparkens område

Udviklingsstrategien

Forud for Naturparkplanen har projektets parter i 2013 udarbejdet en fælles udviklingsstrategi for Naturpark Amager, der fokuserer på de langsigtede udviklingsmuligheder for natur og friluftsliv. Udviklingsstrategien er politisk vedtaget. Beslutningerne og tankerne fra Udviklingsstrategien har dannet grundlag for udarbejdelsen af Naturparkplanen. I arbejdet med Udviklingsstrategien, er foreninger og interessenter i området blevet inddraget. Inddragelsens resultater er ført videre i Naturparkplanen. Når de konkrete projekter skal etableres, vil borgerne blive inddraget i overensstemmelse med behov og muligheder i det enkelte projekt. Herudover vil der løbende blive iværksat samarbejder og udviklingsprojekter med borgere, interessentgrupper, foreninger og erhverv, så udviklingen af Naturpark Amager bliver et fælles projekt for alle interesserede.

Samarbejde

Samarbejde er krumtappen i udviklingen af Naturpark Amager. Parterne i Naturpark Amager har i februar 2014 formaliseret deres samarbejde ved at indgå en partnerskabsaftale, som har fokus på, at samarbejdet skal skabe bedre naturkvalitet og fremme mulighederne for friluftsliv og naturoplevelser i Naturpark Amager.

Der er også etableret gode samarbejder mellem Naturparkens parter og fx skoler og frivillige organisationer. Strandrensingsprojekter og naturpleje med græsning, er gode eksempler herpå. Disse gode relationer skal fortsætte, men i udviklingen af Naturpark Amager ønskes også etableret et mere formaliseret samarbejde på tværs af de nuværende ejendomsstrukturer. Det vil sikre en helhedsorienteret drift og pleje af arealerne, og gøre det enklere at opnå de opsatte mål.

I udviklingen af Naturparkens fremtidige aktiviteter, sammenhænge, formidling, naturpleje m.v. skal der endvidere foregå et tæt samarbejde med byens borgere, de frivillige organisationer og andre interessenter. Nogle af disse samarbejder vil forgå i formaliserede fora, mens andre vil blive udviklet i forskellige former for borgerprocesser, workshops og lignende. Det er vigtigt, at nye initiativer har et fælles udgangspunkt og er koordineret med hinanden.

En Naturpark er et større sammenhængende og velafgrænset egnskarakteristisk landskab af regional betydning med stor landskabelig skønhed, naturrigdom og kulturhistoriske værdier. I Naturparkerne kombineres beskyttelse og benyttelse af naturen, så der både er plads til natur og mennesker, fordi benyttelsen tilrettelægges bæredygtigt, så de værdifulde landskaber og naturområder bevares.

Naturpark Amager dækker et areal på over 3.500 ha. Størstedelen af arealet, er ejet af staten og de tre kommuner. De privatejede arealer udgør kun en lille del af Naturparken.

Kortet til højre angiver Naturparkens afgræsning og ejerforhold

Naturparkens område

Statens ejendom

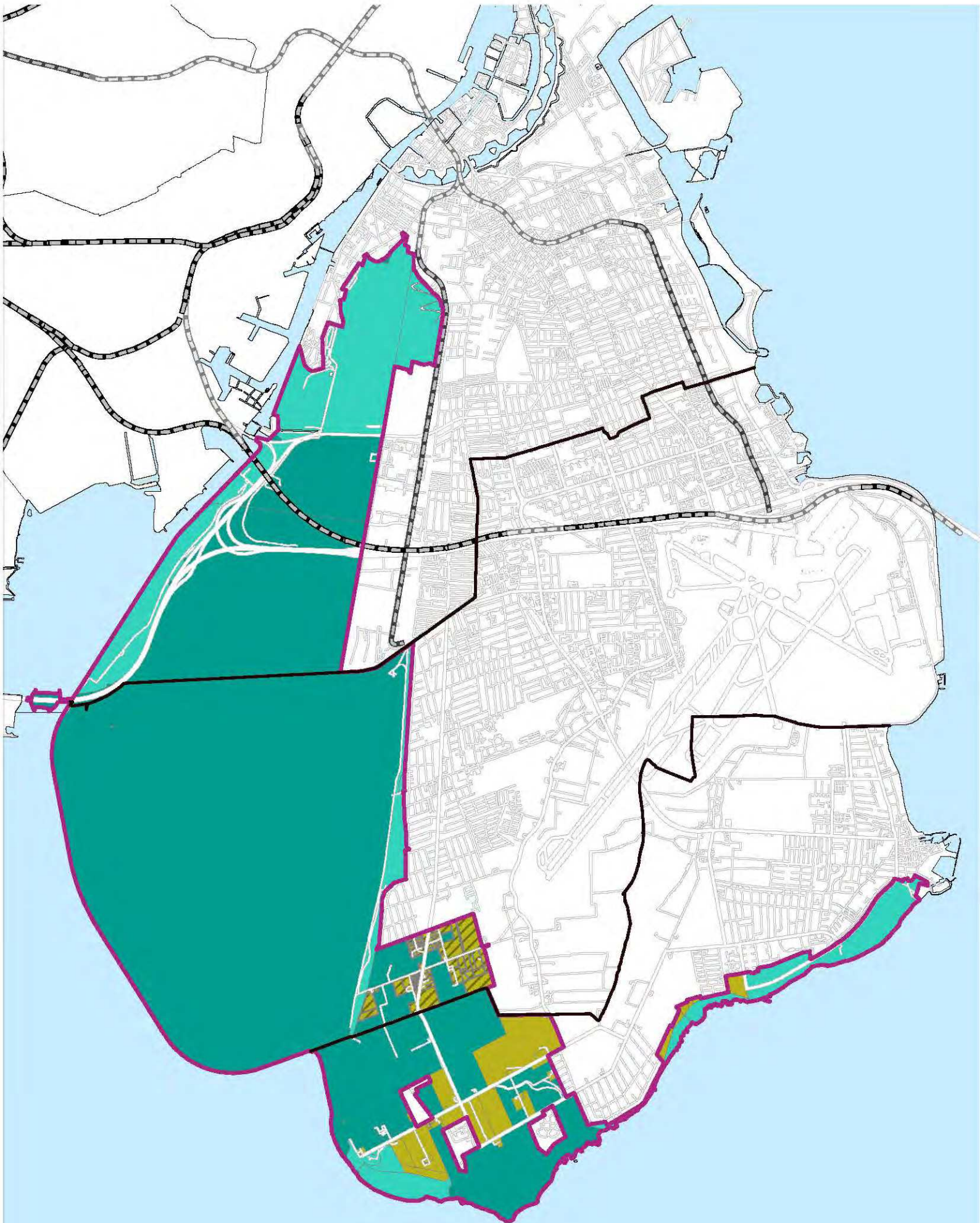

Kommunalt ejet

Privat ejet

Vision og udviklingsmål

I hjertet af Hovedstaden begynder Naturpark Amager. Et unikt sammenhængende natur- og friluftsområde af nationalt og internationalt format, som strækker sig fra den bynære Amager Fælled over Kalvebod Fælleds vidder til den lyse skov i Kongelunden og helt ned til Sydamagers uspolerede kystlandskaber og lavbundede havområder. En mangfoldig Naturpark, der i et greb sammenbinder natur, friluftsliv, oplevelser, kulturhistorie og turisme, skaber livskvalitet for alle, og byder Hovedstadens borgere og gæster velkommen.

Udvikling af Naturpark Amager skal bygge på et bredt vidensgrundlag. Det skal blandt andet ske gennem samarbejder med uddannelsesinstitutioner og universiteter, og ved en styrkelse af de allerede etablerede fondssamarbejder. Der skal inddrages internationale erfaringer om Naturparker ved storbyer, og der skal foretages undersøgelser og analyser af konkrete muligheder for at opnå sammenhæng, struktur og en bred vifte af oplevelser i Naturpark Amager. Herudover skal muligheder, for at skabe bedre rekreative rammer for nærliggende boligområder, undersøges og gennemføres.

Vision for Naturpark Amager

Det er visionen, at Naturpark Amager skal opleves som ét sammenhængende landskab, der forbinder den tætte by med naturens åbne vidder, skove og kystlandskaber. I Naturparken skal en mosaik af naturtyper og landskabskarakterer supplere hinanden i en varieret og mangfoldig natur, med plads og rum for oplevelser af alle typer.

Naturparken skal udvikles, så naturens kvaliteter styrkes og er robuste over for forandringer og den fremtidige anvendelse. Særligt sårbare naturarealer skal fortsat holdes fri for færdsel og unødigt forstyrrelse, der hvor det er nødvendigt for at beskytte naturen.

I Naturparken skal eksisterende og nye muligheder for friluftsliv og aktiviteter sikres og udvikles. Naturparken skal tilbyde rammer for idræt og anden fysisk udfoldelse i organiseret og selvorganiseret form, men også afslappet udendørs ophold i frisk luft og afstressende omgivelser. Mange flere borgere skal have et bedre udbytte af disse natur- og friluftsområder. De skal lære Naturparken at kende, have lyst til at bruge den, og have let ved at komme dertil. Naturparken skal være attraktiv for mange brugere med forskellige ønsker og interesser. Naturformidling, faciliteter og begivenheder skal komme brugerne i møde, og give dem lyst til at komme igen.

Naturpark Amager skal tænkes ind i fremtiden ved, at der sammen med naturværdierne sættes på faciliteter af høj arkitektonisk kvalitet, på at naturoplevelser kobles med kunst og kultur, på særlige Naturpark Amager events og på en formidling, hvor de nyeste teknologier anvendes.

Naturpark Amager er en døgnåben natursensation.
På fotoet ses en havørn, der svæver over Klydesø

Naturparken har et rígt forgrenet stisystem fra lige, brede asfalterede stier til slyngede, smalle selvtrampede stier

De langsigtede udviklingsmål og pejlemærker for Naturpark Amager er:

- At Naturparkens naturindhold fortsat udvikles med sin store mangfoldighed i dyre og plantelivet, og med forbedrede levevilkår for sjældne og beskyttede arter
- At Naturparken tilbyder enestående naturoplevelser tæt på Hovedstaden
- At Naturparkens oplevelser og aktiviteter i naturen, langs kysten og på vandet er for alle, og giver plads til både ro og fordybelse, fysisk udfoldelse, læring og oplevelse af kunst og kultur.
- At der skabes større sammenhæng og interaktion mellem Naturparken og de omkringliggende byområder
- At Naturparken udvikles gennem løbende borgerinddragelse og samarbejde med frivillige
- At Naturparken tilbyder moderne og inspirerende information og naturformidling
- At Naturparkens karakter og kontraster bevares, synliggøres og formidles
- At Naturparkens kulturhistorie bevares, synliggøres og formidles
- At Naturparken er kendt i hele hovedstadsområdet og benyttes og besøges af mange flere end i dag
- At samarbejder med fonde og universiteter styrkes yderligere som et led i realiseringen af Naturparken
- At Naturparken bidrager til branding af Hovedstaden som international grøn storby
- At Naturparken understøtter mål i forhold til den statslige og kommunale planlægning
- At Naturparken udvikles på et bæredygtigt grundlag, og at udviklingen koordineres og evalueres undervejs

Natur

Naturværdierne

Naturpark Amager omfatter vidtstrakte strandenge og strandoverdrev, varierede skovområder, småsøer og kanaler, inddæmmede og uregulerede naturlige kyststrækninger med lavvandede havområder. Landskabet udgør et grønt strøg, der mod vest, nord og øst kobler sig til byens kant, som en grøn tunge ind i byen. Et landskab, der er vigtigt at tænke sammen i en helhed for at styrke dets naturværdier og fordele det rekreative pres på området, så der undgås nedslidning af naturen. Naturpark Amager kan inddeles i 4 hovedområder: Amager Fælled, Kalvebod Fælled, Kongelunden og Sydamagers kystlandskab, der tilsammen udgør et landskab med store vidder, smukke udsigter og en mosaik af naturtyper.

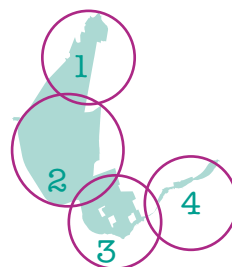
1. Amager Fælled består af overdrev, moser, enge, søer og rørskov. Der er et varieret plante- og dyreliv, som giver fine muligheder for at opleve sangfugle i krattet, spidssnuede frøer ved Grønjordssøen, og sjældne planter som brændeskærm. Der er også mulighed for at samle spiselige urter og bær, samt fra de centralt liggende høje at få udsigt over det flade landskab.

2. Kalvebod Fælled består i dag af strandenge, strandengsoverdrev, rørskove, pilekrat og birkeskov. Den østlige del af området er gammel kyst med strandengsoverdrev, der oprindeligt var fællesgræsning. Indtil 1983, hvor Naturstyrelsen overtog området fra militæret, havde der ikke været en egentlig naturpleje af arealet ud over plantering af lidt bevoksning til vildtet. Naturstyrelsen tilplantede ca. 30 ha med eg, lind og rødæl. Disse områder er sammen med de selvgroede birkeskove, Pinseskoven i syd og Fasanskoven i nord, de eneste skovområder på Kalvebod Fælled. Der blev i 1986 udsat dådyr på de store sletter for at standse den naturlige opvækst af skov. Senere blev naturplejen udvidet med husdyrgræsning i Klydesøområdet. I dag er der indhegnet ca. 1.200 hektar, der om sommeren afgræsses af kvæg, får og heste.

3. Kongelunden er det største skovområde i den sydlige del af hovedstadsområdet. Skoven er karakteristisk med sine gamle egetræer, nyere skovrejsningsområder og lange lige skovbryn af hvidblomstrende arter og opleves, som et markant element i den ellers åbne Naturpark. Med sin størrelse sammenbinder Kongelunden Kalvebod Fælled med Sydamagers kystlandskab både naturmæssigt og rekreativt. Kongelunden er hovedsageligt løvskov med eg og mindre partier gran og fyr. I skoven findes flere grøfter og diger, der giver området struktur og tilføjer området naturværdi. Kongelunden er rig på småfugle, og over 300 arter er set her.

4. Sydamagers kystlandskab omfatter kysten på Sydamager fra Dragør by og til stranden ud for Kongelunden, og består af et naturligt skabt landskab med sandstrande- og revler, strandvolde, laguner og strandenge. Kysten er under stadig udvikling, og havet omkring Sydamager er meget lavvandet langt ud fra kysten. Det uregulerede kystlandskab er et af de sidste langs Øresund. Sydamagers kystlandskab er et vigtigt yngle- og rasteområde for fugle, og er rigt på plantearter. Sammen med den karakteristiske bevoksning af blandt andet hvidtjørn og vild kørvel, giver det smukke oplevelser af årstidernes vekslen i naturen. For at sikre områdernes åbne karakter plejes naturen hovedsageligt ved afgræsning med får og kvæg.

4 særlige naturlokaliteter

1) Grønjordssøen er en særlig naturlokalitet. Den lavvandede sø med tagrør er ramme for et rigt dyreliv med fugle og padder bl.a. den fredede spidssnuede frø. Her er også en stor bestand af nattergale.

2) Klydesø er et vigtigt område for rastende og ynglende ande- og vadefugle. Området omkring Klydesø er, sammen med Aflandshage på Sydamager, vildtreservat uden offentlig adgang.

3) Kystarealerne vest for Kongelunden, ved Sydvestpynten, Kofoeds Enge og Aflandshage er strandeng, sandrevler og lagunesøer, der bestandigt er under forandring ved naturlige kystprocesser. Området er levested for mange vadefugle, som fx dobbeltbekasin og viber. De oprindelige strandenge har aldrig været opdyrket. De afgræsses i dag af kvæg og heste.

4) Fra Søvang til Dragør strækker der sig strandenge, der er et vigtigt yngle- og rasteområde for kystfugle. Strandengene langs Sydstranden afgræsses.

1) Grønjordssøen

2) Klydesø

3) Kystarealerne vest for Kongelunden

4) Strandene ved Aflandshage

De særlige dyre- og plantearter

Naturpark Amager er levested for en række sjældne og særlige arter. Planter som kødfarvet gøgeurt, maj gøgeurt, brændeskærm, øresunds hønsetarm og blå iris. Fugleliv af strandengsfugle som vibe, rødben, kobbersnepe, almindelig ryle, eller rørdrum, traner og bramgæs. Padder, som grønbroget tudse samt stor og lille vandsalamander, lever ligeledes i Naturparken.

Bramgåsen (1) kan kendes på dens hvide hoved, sorte hals og bryst, dens grå ryg og lyse bug. Der raster mange bramgæs i Naturparken – både forår og efterår.

Blå iris (2) og øresunds hønsetarm findes kun enkelte steder i DK, udenfor Naturparken. Blå iris er 30-60 cm høj og har brede blade. Den blå iris blomstrer i juni og juli.

Rødben (3) er karakteristisk med de lange røde ben og det lige rød-sortede næb. I yngletiden høres dens let genkendelige kald og sang på strandengene i Naturparken.

Rørdrum (4) er en af de mest særprægede danske fugle. Det er en mellemstor hejre med længdestribet, gyldenbrun fjerdragt. Den er sky og lever skjult.

1) Bramgæs

Bestemmelserne i Amager Vildt-reservatbekendtgørelse regulerer menneskers færdsel i store dele af Naturparken, fx jagt, kitesurfing og sejlads.

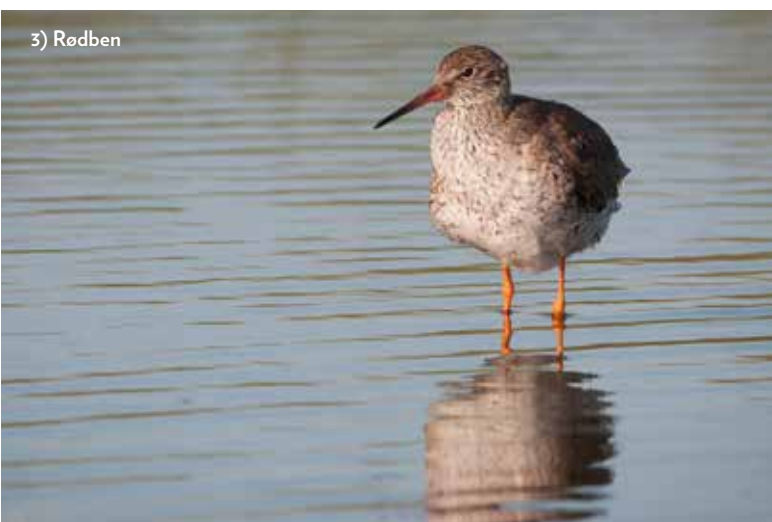
Af hensyn til fuglelivet er der adgangsforbud hele året på de vigtigste fuglelokaliteter ved Klydesø og Aflandshage, og jagtforbud i store dele af Naturparken, samt regulering af brætsejlads.

Viben (5) er, med sin metalgrønne overside, de brede og afrundede vinger og lange fjertop, helt umiskendelig. Den findes i stort antal på strandene.

Grønbroget tudse (6) er 6-9 cm lang. Tudsen har en grålig farve og grønne pletter med sort kant. Hannen har en kvækpose, som kan pustes op. Tudsen kaldes også en fløjtetudse, da dens kvækken lyder som fløjtriller.

2) Blå iris

3) Rødben

5) Vibe

4) Rørdrum

6) Grønbriget tudse

Landskab og geologi

Landskabet i Naturpark Amager har tre dannelseshistorier, der alle fortæller om unge havskabte landskaber.

De kystnære landskaber, ved Kongelunden og Sydamagers kystlandskab, består af hævet havbund fra stenalderhavet. I stenalderen var vandstanden i havet højere end i dag, og Amager bestod kun af en moræneø. Da isen smeltede, steg vandstanden, men samtidig begyndte landskabet at hæve sig, da isen ikke længere tyngede landskabet. Langsomt rykkede stenalderhavets kyst sig ud til den nuværende kystlinje, og nyt land dukkede op.

Dele af Amager Fælled, og størstedelen af Kalvebod Fælled er skabt af mennesker. Tidligere bestod området af lavvandede havområder, lavtliggende strandenge og småøer. Kalvebod Fælled, også kaldet Vestamager, blev under 2. verdenskrig gjort til land ved en omfattende inddæmning af næsten 2.500 ha.

Fra 1950'erne blev vandområdet nord for Sjællandsbroen og til den gamle kyst fyldt op med dagrenovation og bygningsaffald, så området voksede til den nuværende Amager Fælled.

På kortet ses landskabet før inddæmning og opfyldning. Naturparkens afgrænsning er vist med blåt

Dragørs Sydstrands standenge

Beskyttelse, udfordringer og potentialer

Naturen er allerede sikret og beskyttet gennem fredninger og udpegninger. Det er vigtigt at se de mange udpegninger og beskyttelsesinitiativer i et samlet perspektiv. Dette for at tilgodese og styrke udviklingen af Naturparkens natur og sikre, at der ikke ske en opsplitning og reduktion af naturen. Hele Naturparkens areal er biologisk interessant.

Beskyttelse

Natura 2000-områder.

Store dele af Naturparken er udpeget som Natura 2000 areal (Internationalt habitat og fuglebeskyttelsesområde), der dækker strandengs- og kystarealerne samt vandfladen langs kysten. Området omfatter ca. 2.200 ha på land, svarende til omkring 63 % af Naturparkens areal. Natura 2000 området omfatter naturområder med betydning i europæisk sammenhæng og er udpeget på baggrund af en række plante- og dyrearter, herunder fuglearter som skarv, rørdrum, knopsvane, troldand, skallesluger, rørhøg, fiskeørn, vandrefalk, plettet rørvagtel, klyde, alm. ryle, havterne, dværgterne og mosehornugle.

Fredede områder.

Det meste af Naturpark Amager er fredet. Amager Fælled er fredet i 1994, Kalvebod Fælled i 1990 og kystområdet på Sydamerager i Dragør Kommune i 2004. Det fredede areal er samlet på ca. 2.900 ha. Det er i alt omkring 83 % af Naturparken, der er fredet.

Fredning af Sydameragers kystområde skal beskytte de biologiske, landskabelige og kulturhistoriske værdier i kystområdet. Yderligere er det målet at forbedre mulighederne for fritidsaktiviteter, tilgodese de videnskabelige interesser samt at sikre opfyldelsen af Danmarks internationale forpligtelser om at værne om naturværdierne i henhold til Natur 2000. Kystområdet er inddelt i 8 delområder ud fra områdernes natur og anvendelse, hvor der til hvert område knytter sig særlige bestemmelser.

Fredningen af Amager Fælled og Kalvebod Fælled skal sikre opretholdelse af og muliggøre en forbedring af de biologiske og landskabelige værdier. Samtidig skal den fastholde og regulere færdslen i området og styre mulighederne for at anvende området til fritidsformål. Det fredede område indeholder i Naturparken 5 delområder. I de nordlige arealer tættest på byen (område 1,2,3 og 5), lægges der særligt vægt på, at tilgodese de rekreative muligheder og hensyn. Mens der i delområder 4, der dækker den sydlige del af Kalvebod Fælled, lægges særligt vægt på at passe på naturen og de biologiske interesser.

Aflandshage på Sydamerager og hele Kalvebod Fælled fra motorvejen og syd på samt farvandet ud for kystlinjen er vildtreservat. Det er et areal på ca. 2.160 ha. Hele området er omfattet af bekendtgørelsen om "Amager Vildtreservat". Den indeholder bestemmelser om blandt andet færdsel, jagt og den rekreative udnyttelse. Alt sammen afvejet i forhold til fuglebeskyttelsen. I området omkring Klydesøen og Aflandshage er der ikke offentlig adgang netop af hensyn til fuglelivet i områderne.

§ 3 områder.

Store områder er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Det er områder med strandeng, overdrev, eng, mose og søer. Det samlede § 3 areal er ca. 2.200 ha svarende til omkring 63 % af Naturparkens areal.

Kort over udpegninger fremgår af bilag 1 - 3.

Fredsskov.

Fasanskoven, Pinseskove og Kongelunden er fredsskov.

Strandbeskyttelseslinje.

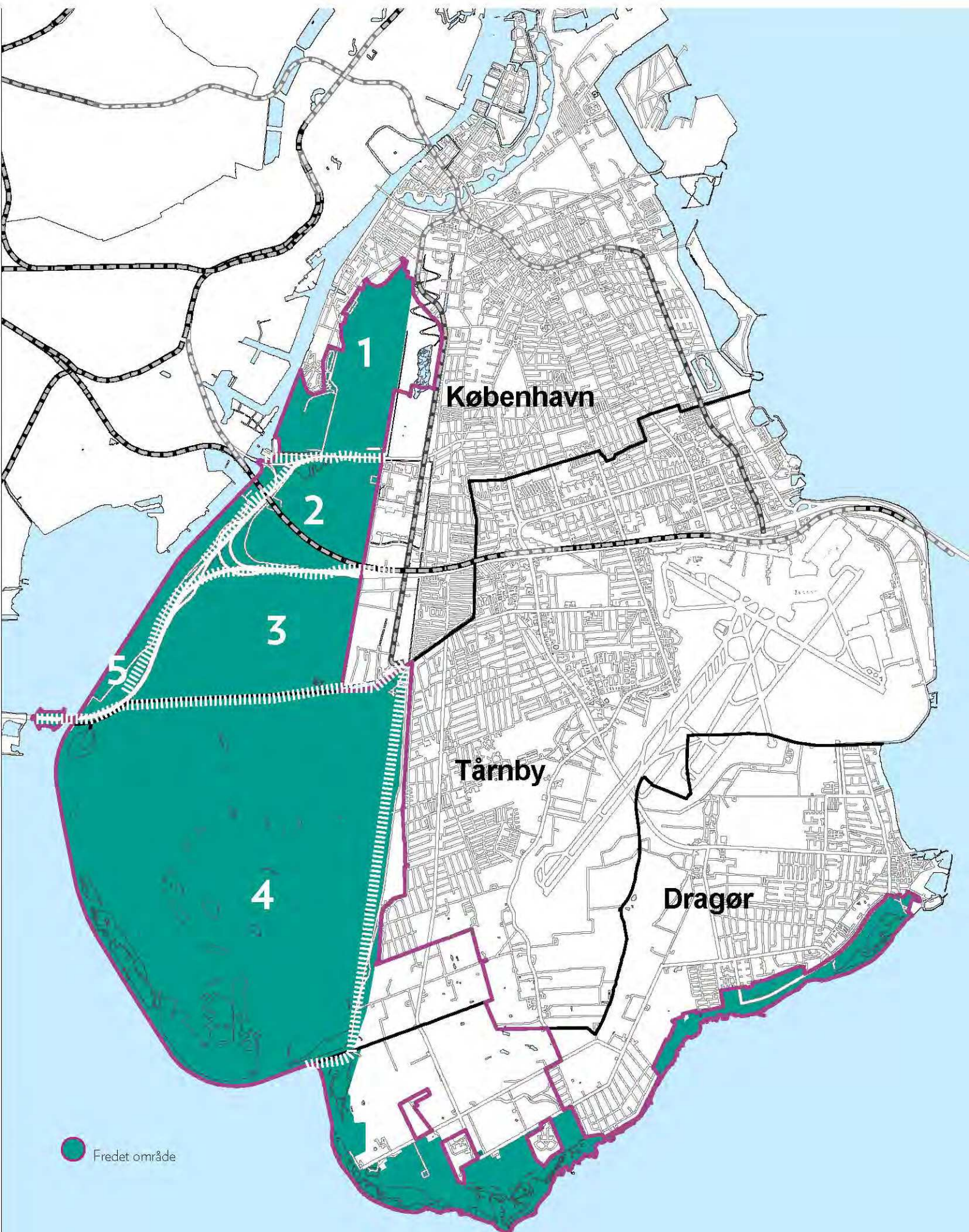
Langs med Kalvebod Fælled og langs med Dragør Kommunes kyst er kystlandskabet omfattet af en strandbeskyttelseslinje. I det åbne land ligger strandbeskyttelseslinjen typisk 300 meter fra kysten og i bebyggede områder er den typisk 100 meter eller mindre fra kysten.

Fingerplan

Størstedelen af Naturparkområdet er i Fingerplanen udpeget som grøn kile med fokus både på områdets rekreative funktion, og på grønne korridorer som levested for planter og dyr. Naturparkområdet er særligt ved at ligge ekstraordinært tæt ved Hovedstadens centrale og tætteste del.

Tilgroning kan reducerer den botaniske artsrigdom, og forringe yngleområderne for jordrugende fuglearter.

Bestanden af rovdyr, fx ræve, kan også true jordrugende engfuglearter. Derfor er det vigtigt, at der sker en regulering af ræve.

København

Tårnby

Dragør

 Fredet område

Udfordringer

De store lysåbne strandenge og strandoverdrev (samt grå og grøn klit) kræver løbende at blive plejet med græsning, høslet eller afbrænding. Nogle steder er det navnlig de invasive arter som gyldenris, japansk pileurt, bjørneklo og rynket rose, der udgør en trussel. Ligeledes er opvækst af træarter i de åbne naturtyper en udfordring. Udtørring har også en effekt på naturen og forringer især vadefuglenes fourageringsmuligheder.

Potentialer

Der ligger et stort potentiale i at samarbejde med en række aktører om pleje af naturarealerne. På dette område er der allerede gode erfaringer, men der er mulighed for at styrke samarbejdet yderligere.

I det følgende er eksempler på naturpleje og samarbejder i Naturparken:

Naturpleje langs Sydstranden med får (1). Dragør Kommune varetager hegningen og TAMU-Center Dragør står for fårene. Afgræsningen holde store dele af strandengene lysåbne og samtidig er de gamle blegediger blevet synlige i strandens landskab

I naturplejen i Naturpark Amager bliver store arealer afgræsset og i andre områder som ved engene i Pinseskoven (2) bliver der taget høslet for at fremme floraen.

Invasive arter er uønskede plante- og dyrearter, som er indført til Danmark, og som har været så aggressive og konkurrencedygtige, at de fortrænger de hjemmehørende danske arter.

2) Naturpleje ved høstet

Brændeskærm (3) er sjælden og udrydningstruet. Naturpark Amager er det eneste voksested for brændeskærm i Danmark, og den findes ved Aflandshage, Kalvebod Fælled og Dragør Sydstrand. Efter opfordring fra biologer er voksesteder blevet indhegnet og beskyttet, da fx afgræsning kan true planten.

Når de rigtige vejrforhold er tilstede om vinteren - med barfrost med tør østenvind - så bliver de arealer der ikke er tilstrækkelig godt afgræsset brændt af (4).

3) Brændeskærm i Naturpark Amager

1) Naturpleje ved Sydstranden med fåreafgæsning

4) Naturpleje ved afbrænding

Målsætning

I Naturpark Amager er naturen omdrejningspunktet, og udvikling af Naturparken skal ske i respekt for naturen. Det langsigtede mål for Naturparken er at naturen fortsat udvikles, så dens kvalitet styrkes. Naturen skal være robust over for forandringer som fx klimaændringer, og der skal arbejdes med nytænkende ideer i plejen og formidlingen. Ligesom særligt sårbare naturarealer skal holdes fri for færdsel og unødigt forstyrrelse. Det gøres ved:

- At sikre en gunstig bevaringsstatus for Naturparkens naturtyper og arter, særligt knyttet til udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området (Habitat og Fuglebeskyttelse)
- At naturens mangfoldighed i plante- og dyrelivet beskyttes og udvikles ved en løbende naturpleje og bekæmpelse af invasive arter
- At levevilkår for sjældne og beskyttede arter sikres og forbedres
- At naturpleje sikrer de åbne udsigter
- At hydrologien i området forbedres ved at tilføre området mere vand, og holde på det vand der er

Indsatser

I Naturpark Amager vil der i perioden 2015-2020 arbejdes for:

- At alle initiativer vedrørende pleje og drift inden for Naturparken koordineres mellem Naturparkens parter
- At sprænggrotte ved Snepestien skal indrettes til flagermus
- At bekæmpe invasive plantearter som japansk pileurt og gyldenris på Amager Fælled
- At der fortsat sker en målrettet regulering af mink- og rævebestanden for at fremme jordrugende engfugles yngle-succes
- At Grønjordssøen ryddes delvist for tilgroning med tagrør for at fremme levevilkårene for padde, og samtidig sikre levesteder for rørdrum og rørhøg
- At pleje de lysåbne naturtyper på Amager Fælled, Kalvebod Fælled og Sydamagers kystlandskab
- At sikre pleje af paddevandhuller og etablering af nye
- At sikre levesteder for sjældne planter som brændeskærm, øresunds hønsetarm, blå iris og kødfarvet gøgeurt
- At lede mere (eventuelt saltholdigt) vand ind på strandengene for at forhindre udtørring af arealerne, og sikre den salttolerante strandengsflora
- At foretage rydning af opvækst og fremtidig høslet af orkideengen ved golfbanen på Kalvebod Fælled
- At oprense skansehuller på Hestefælleden, for at forbedre forhold for padde og vadefugle
- At lave flere grøftetilkastninger på Kalvebod Fælled for, at sikre bedre fugtighedsforhold på engene

Vi er allerede godt i gang:

Naturstyrelsen og kommunerne bruger tilsammen et stort beløb til drift og pleje af arealer inden for Naturparken. Driften og plejen vil fortsætte, og indsatserne vil fremover blive yderligere koordineret og målrettet. I dag sker der en omfattende pleje af strandenge og enge, der afgræsses med kreaturer, får og heste. Nogle steder bliver der slået hø, og de arealer der ikke er tilstrækkeligt godt afgræsset bliver brændt af. Der er også godt styr på at regulere menneskers færdsel og fx jagt, sejls og kite-surfing, så de mest sårbare arealer ikke forstyrres.

I den kommende 5-årige periode vil vi arbejde løbende med alle indsatser, men de to første år prioriteres:

At der sker en koordinering af drift og pleje på tværs af Naturparkens parter. At der etableres sprænggrotte til flagermus. At intensivere bekæmpelse af invasive plantearter på Amager Fælled. At etablere kogræsserlaug på nye arealer på Amager Fælled. At udvide naturplejen af strandengene langs Sydstranden ved afgræsning med får – fra forsøg til fuldskalaprojekt - for derved at sikre diversiteten i engfloraen. At udvide tiltag for sikring af biotoper for brændeskærm ved Sydstranden. At foretage rydning af opvækst på orkideengen ved golfbanen på Kalvebod Fælled for at fremme orkideernes vækstbetingelser.

Kulturarv

Kulturhistorien i landskabet

Hele landskabet i Naturpark Amager fortæller en særpræget kulturhistorie om landindvinding, militær anvendelse og om friluftsliv som kulturhistorie. Det er kulturhistorisk overvejende et ungt landskab, hvor det er den nyere tids historiske spor, der genfindes i kulturlandskabet. Men Naturparken som helhed har spor fra jægerstenalderen til nutidens store infrastrukturanlæg.

Amager Fælled, der bl.a. omfatter det oprindelige Sundby Overdrev, var tidligere strandeng, der blev brugt til kvæggæsning indtil 1920'erne. Arealet er siden 1680 også blevet anvendt til militære øvelser, først til tungt artilleri, senere mest til riffel og pistolskydning. Den militære fortid er afspejlet i ejerlavsbetegnelsen Excerserpladsen og i bevarede bygninger, fx barakker og hal til en observationsballon, langs kanten af Naturparken ved Artillerivej. Fælleden lå efter datidens målestok et godt stykke udenfor byen, hvilket gjorde den egnet som en af flere henrettelsespladser på Amager op igennem 1800-tallet. Længe var en stor del af nutidens Amager Fælled del af Sydhavnen. Først efter 2. verdenskrig blev det lavvandede område fyldt op med renovation og byggeaffald mv. til det omfang, det har i dag.

Kalvebod Fælled var oprindeligt vand. Arealet blev efter inddæmningen i 1940'erne overtaget af militæret som nyt øvelsesterræn, der gjorde Amager Fælled til offentligt areal. Helt frem til 1970'erne blev Kalvebod Fælled brugt til øvelsesskydning. Militæret forlod Vestamager i 1984 og overlod arealet til Naturstyrelsen, der åbnede det for offentligheden. Inddæmningen, og den senere brug til militært øvelsesterræn, spiller en stor rolle for Københavns fysiske udvikling og for hele Københavnsområdets kulturhistorie.

Kongelunden var tidligere fælles græsningsarealer for St. Magleby. Kongelunden er tilplantet i to etaper. I perioden 1818-45 blev 160 hektar anlagt som privat skov. Initiativet til Kongelunden kom fra Jonas Collin, der var præsident for det Kgl. Danske Landhusholdningsselskab. Det oprindelige formål var, at sikre gavntre og brændsel til det ellers skovløse Amager. Skoven blev senere statsskov og brugt til kongelige jagter, og Kongelundens Fasaneri (1840-1929) forsynede kongehuset og flere store godser med fasaner til jagt. Kongelunden blev i 1920'erne åbnet for offentligheden og har siden været et yndet udflugtsmål. Tidligere fandtes traktørsted med keglebane og dansehal i skoven. Fra 1989 til i dag er der tilplantet yderligere 164 hektar i Dragør og Tårnby Kommuner.

Sydamagers kystlandskab indeholder flere spor af bopladser fra jægerstenalderen. Bopladsernes placering vidner om, hvordan kystlinjen har ændret sig. Langs Dragørs kyst er der spor af nye og gamle volde, der har værnet landskabet mod oversvømmelser. På Dragør Sydstrand ses tangdiger omkring de kystnære enge, der har været periodevis oversvømmede og brugt som blegeenge. Særligt tydelig er militærhistorien i området. Dragør Fort, Kongelundsfortet og en række skanser er en del af Københavns befæstningsring. Dertil kommer militærets nyere anlæg ved Aflandshage, der er lukket for offentligheden.

Kongelundsfortets bygninger og arealer danner rammen om nye aktiviteter som sætter militærhistorien i fokus. På Kongelundsfortet findes "Den grønne udeskole", som har grejbank til naturoplevelser fx kajaker og fiskegrej. Udeskolen arrangerer også rapelling, historieløb fx med "den kolde krig" som fortælling, og overnatning i shelter og mad over bål.

Spor og fortællinger

Landindvinding

Inddæmningsens historie og spor er en forudsætning for at forstå hele området. Det er et menneskeskabt landskab, hvor naturen med sine kræfter har gjort nyt land til værdifuld natur. Inddæmningsarbejdet på Kalvebod Fælled blev gennemført som et beskæftigelsesprojekt, der skulle forhindre deportering af arbejdsløse til Tyskland, og fordi Forsvaret ønskede større områder til afløsning af de gamle skydebanearealer på Amager Fælled. Det samlede inddigede og afvandede areal på Kalvebod Fælled udgør en såkaldt polder på 2500 ha. De mange kanaler i området og de omfattende kystdiger er inddæmningsens tydeligste spor. Inddæmningen er i de senere år yderligere blevet forstærket med en forhøjelse af Kalveboddiget. Også i de kommende år forventes der nyanlæg af diger inden for Naturparkens område som led i kommunernes klimatilpasning. Et landdige skal sikre mod bagomløb og supplere Kalveboddigets beskyttelse af de store infrastrukturanlæg, de bymæssige bebyggelser og de betydelige naturværdier på Amager.

Skanser og militære anlæg

Københavns befæstning består af et stort antal forter og batterier. En del af dem kan opleves i Naturpark Amager. Langs Sydamagers kyst

blev der under 1. verdenskrig anlagt batterier, skanser og skyttegrave langs kysten. I Kongelunden er dele af Søndre og Nordre Skovskanse bevaret i Sydamergerstillingen, som i 1916 blev opført mellem Dragør Fort og Kongelunden. På sydspidsen af Amager ligger Kongelundsfortet, der blev bygget under 1. verdenskrig (1914-1916), som et kystbatteri. Fortet blev i 1930'erne bygget om som en konsekvens af Tysklands oprustning, og endnu engang ændret i den kolde krig efter 2. Verdenskrig. I 1950'erne blev fortet indrettet som base for luftværnsraketter, der skulle imødegå truslen fra Warszawapagten. Selve fortet fungerede som radarstation, og de store platforme, man kan se i dag, stammer fra denne tid. Raketterne var placeret på Kalvebod Fælleds sydlige del, hvor anlægget er bevaret. I 1982 blev fortet nedlagt som militært anlæg, og er udsigtspunkt og støt-tepunkt for mange naturaktiviteter for børn og unge. I nærområdet kan man også opleve Dragør Fortet der blev anlagt 1910-1915 på en kunstig ø syd for Dragørs gamle bydel. Dragør Fortet er privatejet og rummer i dag faciliteter for konferencer og selskaber.

Ud over fort og batterier kan der på de gamle skydearealer opleves en række gamle skydehøje. Der er i alt 9 kunstige høje, hvor der på flere er en fantastisk udsigt over af Parken. Der er også store betonblokke på de

gamle skydearealer på Kalvebod Fælled. De har simuleret bygninger og byer i terrænet. På gamle militære skydekort over området kan man læse, at betonklodserne var navngivet, som f.eks. mejeri og benzinstation.

Friluftsliv

Fra slutningen af 1800-tallet begyndte landliggerlivet med sommerhuse og badeanlæg at vinde indpas. Badeanstalten ved Dragør Søbad syd for Dragør Fort er et spor, der vidner om friluftslivet begyndelse i området. Kongelunden er også et af de første udflugtsmål for de friluftssøgende storbyborgere. Langs hele Naturparken ligger gamle og nye kolonihaveforeninger. Amager blev tidligt et yndet sted for nytte- og kolonihaver for storbyens befolkning.

De store anlæg

Naturpark Amager og navnlig Kalvebod Fælled er påvirket af en række store anlæg, der bidrager til Naturparkens særlige karakter, og som fortæller om områdets udvikling. Der er lufthavnen tæt på, Øresundsforbindelsen, Ørestad, motorvejen med højbro over Kalveboderne og jernbanen i områdets nordlige del. Ligesom Avedøreværket på Sjællandssiden udgør en karakteristisk kontrast til naturområdet. Det menneskeskabte

dige, der sikrer en stor del af Amager imod oversvømmelse, er også et markant anlæg i området, der fortæller kulturhistorien.

Stednavne der sladrer

Naturpark Amagers historier kan aflæses i sted- og vejnavne, der rummer et stort formidlingspotentiale. Navnet Kalvebod betyder eksempelvis små undersøiske skær, så Kalveboderne var tidligere farvandet med de undersøiske skær. Fælled betyder byens fælles græsningsareal. Nordre Klapper, Koklapperne og Svenskeholm var øer i Kalvebod Løb før inddæmningen. I Naturparken findes også Svenskehøj, Granathøj og Granatvej, Reservatvej, Kanalvej, Dæmningsvej, Fasanstien, Jægerstien, Collins Høj, Skydebanevej, Militærvej og Krudttårnsvej, der fortæller om områdets historie og anvendelse.

Sårbarhed og udfordringer

Mange af de kulturhistoriske spor i Naturpark Amager er ikke direkte synlige, eller der er tale om mere utraditionelle kulturspor. Det stiller krav til formidlingen og til arbejdet for at synliggøre historierne. Områdets historier rummer store potentialer for, at blive sat i spil og give Naturparken merværdi i form af nye oplevelser for brugerne.

Diget som inddæmmer store dele af Amager Fælled er et kulturhistorisk element og et populært udflugtsmål. Her er cyklister, løbere, fodgængere og rullerulleskøjteløbere forkælet med superasfalt på Kalveboddiget ved Amagers vestlige kyst hele vejen fra Sjællandsbroen til Kongelunden.

Målsætninger

I Naturpark Amager er det langsigtede mål for kulturhistorien, at styrke kendskabet til kulturhistorien og formidle de kulturhistoriske potentialer for brugerne af Naturparken for at øge oplevelsesværdien af de mange kulturhistoriske spor og fortællinger i området. Det gøres ved:

- At kulturarven og de historiske spor i landskabet bevares, synliggøres og gøres tilgængelige
- At kulturarven og stedets fortællinger indgår aktivt i formidlingen af Naturpark Amager
- At viden om kulturhistorien udbygges løbende

Indsatser

Det betyder at der inden for Naturpark Amager i perioden 2015-2020 arbejdes for:

- At formidle og synliggøre landskabets dannelseshistorie i Naturpark Amager fra vand til land
- At synliggøre og formidle de militære anlæg og sammenhængen til Københavns befæstningsring, så Naturparkens forsvars-, befæstnings- og koldkrigshistorier bliver en del af Naturparkoplevelsen
- At gøre de kulturhistoriske spor mere synlige og tilgængelige
- At formidle Naturparkens fortællende stednavne og fortællingen om byudviklingen i formidlingsmateriale

Vi er allerede godt i gang:

Som led i projekt "Københavns Befæstning" er der gennemført et omfattende renoveringsarbejde på og omkring Kongelundsfortet, der bl.a. har forbedret faciliteterne, tilgængeligheden, og muligheden for at opleve fortets placering i kystlandskabet. I projektet er der også udført skiltning og opsat informationsstander, udarbejdet foldere og udviklet en App. I forbindelse med Dragør Ungdomsskoles friluftaktiviteter på Kongelundsfortet er der gennemført "historieløb" med udgangspunkt i koldkrigshistorien.

I den kommende 5-årige periode vil vi arbejde løbende med alle indsatser, men de to første år prioriteres:

At formidling af militærhistorien indgår i friluftaktiviteterne omkring Kongelundsfortet. At der sker en fortsat pleje omkring Kongelundsfortet, så dets frie placering i forhold til søterritoriet kan opleves. At der sker en opprioritering af den kulturhistoriske information.

Friluftsliv og tilgængelighed

Friluftslivet i dag

Naturpark Amager rummer med sine 3.500 ha og 22 kilometer kystlinje enestående muligheder for friluftliv centralt i Hovedstaden. Befolkningen og dens behov for friluftsliv udvikler sig hele tiden. Mange borgere får en mere og mere aktiv livsstil, men andre efterspørger ro og steder til at stresses af. Det stiller krav til indretningen af Naturpark Amager og giver Naturparken stor betydning for borgernes livskvalitet. Derfor er det afgørende at udvikle de store potentialer for friluftsliv, som området rummer, samt at tilpasse friluftslivet til flere og nye brugergrupper.

Naturparken bruges i dag til naturoplevelser og naturformidling, hundeluftning, picnic-ture, ridning, cykling, fiskeri, rollespil, mange motionsformer, badning, kite-surfing og til indsamling af spiselige urter og blomster. Der er også mere pladskrævende aktiviteter som fx modellflyvning, jagt, golf og skydning. Naturparken har et omfattende stinet. Flere af stierne på Kalvebod og Amager Fælled er tidligere militære veje med lange lige forløb, der medvirker til at fortælle områdets kulturhistorie. Naturparken rummer mange store udsigter, som strækker sig over flere kilometer, både i området mod byens kant og over vandet omkring. En oplevelse, der ligesom de lange lige stier, er med til at understrege områdets størrelse. I de 4 delområder varierer mulighederne og udbuddet af friluftsliv og aktiviteter, afhængig af områdernes størrelse, samspil til byområder og naturindhold. I udviklingen af Naturparken sættes der fokus på at tænke områdernes muligheder og styrker sammen, så der skabes nye friluftsmuligheder i området tæt på byen, og hvor naturen kan bære det.

Amager Fælled har siden 1989 været udlagt til rekreative formål. Med udviklingen af Ørestad og af Islands Brygge Syd er der yderligere skabt en tæt sammenhæng mellem by og fælled, og Bryggebroen har skabt forbindelse til centrum. I dag findes der en lang række rekreative tilbud på Amager Fælled, herunder fodboldbaner/boldfællede, BMX-bane, modellflyvebane, motocrossbane, ridestier, haveforeninger og et vandrehjem. Området er et oplagt mål for cykel- og gåture og den daglige motion.

Kalvebod Fælled blev åbnet for besøgende i 1984. Området rummer de store åbne vidder, hvor det er muligt at komme langt væk fra storbyens puls. Siden er der blevet anlagt cykelstier og friluftsfaciliteter, som naturlegeplads, fugletårne, fugleskjul, sheltere, primitive overnatningspladser og bålsteder. Området ligger med direkte adgang fra Ørestad Syd og Tårnby parcelhusvarterer.

I perioden 1991-2006 er Naturcenter Amager etableret med friluftshus, som er udgangspunkt for naturvejledning og aktiviteter, traktørsted, madpakkehus og naturskoler. Naturcenteret ligger 5 minutters gang fra Vestamager Metrostation. Her kan der lånes udstyr til at udforske eller lege i

naturen samt cykler og rulleskøjter. Kystlinjen giver mulighed for sejlsads med kajak, fiskeri og bademuligheder. Der er et rigt forgrenet net af stier, der bruges flittigt af løbere, cyklister mv. Der er i områdets nordlige del en golfbane. Der er også et skyttecenter med skydebaner. Længst mod sydvest er et fuglereservat, hvor der ikke er offentlig adgang.

Store dele af Kalvebod fælled er hegned. Der er ydre hegn omkring Kalvebod Fælled, som markerer områdets afgrænsning og sikrer, at dådyrene holdes inde på arealet, så de ikke kommer ud på nærliggende motorveje og togstrækninger. Der er indre hegn, der omkranser dyrefolde, eller som beskytter særlige bevoksninger eller reservater. Endelig er der enkelte steder hegn, som markerer grænsen til anden virksomhed. Der er fri adgang til dyrefoldene inde i området, med undtagelse af foldene i Klydesøområdet.

På Amager findes i omegnen af 1500 rideheste, og i Naturparken er der mulighed for at leje heste til turformål. Både i og uden for Naturpark Amager findes et vidt forgrenet net af ridestier. For at ride på Naturstyrelsens arealer i Kongelunden og på Kalvebod Fælled kræves et gyldigt ridekort, mens de kommunale ridestier kan benyttes uden.

Kongelunden er én af landets meget besøgte skove. Der er et stort opland til Kongelunden, og med cykelstier langs kysten og fra det centrale Amager samt flere p-pladser er det let at komme hertil. Her findes i dag en række faciliteter, som teltpladsen ved Fælledvej, bålpladser og hundeskov. Skoven indeholder et rigt forgrenet stinet. I Naturparken er en golfbane i umiddelbar tilknytning til Kongelunden.

Sydamagers kystlandskab rummer en bred vifte af rekreative tilbud, fx fugletårne, kystnære stier og badestrande. Ved Sydvestpynten er en særlig god lokalitet for kite-surfing. Det lave vand gør også kyststrækningen tilgængelig for sejlads med småbåde. Kongelundsfortet udgør et vigtigt støttepunkt for friluftlivet i området. Fra Dragør til Søvang løber en kyststi, der fortsætter gennem Kongelunden og videre til Kalvebod Fælled. På strækningen er der to restauranter/caféer.

- 1) Shelters giver muligheder for at opleve naturen hele døgnet.
- 2) Sydvestpynten er et helt særligt område for kite-surfing.
- 3) Fugletårnet ved Søvang er opført i et samarbejde mellem Forsvaret, Naturstyrelsen og Dragør Kommune på en af skydebanevoldene ved Søvang. Fra tårnet er der fantastisk udsigt over strandene ved Aflandshage.

1) "Dragør Søbad i nærheden af "Det maritime hus" ved Dragør havn – hvor der er fokus på vandaktiviteter."

2) I Friluftshuset på Naturcenter Amager kan alle hente inspiration til undervisning og egne ture i naturen. Herfra udgår naturvejlederture som arrangeres af mange forskellige aktører.

3) Naturcenter Amager har flere legeområder. "Arken" er et stort legeområde for børn formet som et skib. Den er over 50 m lang og indeholder overdækkede læsteder, labyrinter, stendysse, teaterscener, bålsted og meget mere.

4) På store dele af Kalvbod Fælled er dyrefolde. Dyrene sørger både for afgræsning og oplevelser i landskabet.

1) Området ved Dragør Søbad

2) Friluftshuset på Naturcenter Amager

3) Arken ved Naturcenter Amager

4) Græssende dyr på Kalvebod Fælled

Tilgængelighed

Naturpark Amager er i dag tilgængelig fra fem metrostationer, der er busbetjening langs området og generelt gode muligheder for at komme til med både offentlige og private transportmidler. Der er i dag over 120 indgange til Naturpark Amager. Nogle har potentiale til at blive udviklet til egentlige hovedindgange, andre er mindre indgange, og endelig er der en del uformelle trampestier ind i området.

I områderne ved Klydesøerne og ved Aflandshage er der ikke offentlig adgang af hensyn til fuglelivet.

eller mere bynatur og øget biodiversitet. Derved knyttes Naturparken sammen med de grønne områder i byen som parkerne og kanalen i Ørestad, de grønne villa- og kolonihaver etc. Grænsen mellem Naturparken og byen ligger fast, så byen vil ikke vokse ind i Naturparken. Samtidig er det afgørende for oplevelsen af bykanten, at kontrasten og den skarpe overgang mellem by og natur fastholdes, selv om tilgængeligheden til aktiviteterne i Naturparkens bynære arealer øges.

Spredning af aktiviteter

I dag er Naturparkens mange besøg typisk koncentreret om nogle få steder som fx Naturcenteret, og der ligger et stort potentiale i at forbedre kendskabet til andre dele af Naturpark Amager og gøre det lettere at komme rundt. Ved at skabe nye attraktive indgange til andre dele af Naturparken er det muligt at sprede aktiviteterne ud i Naturparken og derved lette presset fra nogle af de mest benyttede arealer og give brugerne mere rum for oplevelser.

I forbindelse med udarbejdelsen af ny driftsplan for Naturstyrelsen Hovedstaden vil der, i dialog med partnere og interessenter blive gennemført en friluftszonering af statens del af Naturpark Amager. Dette er et centralt element i Naturstyrelsens bestræbelser på at øge kvaliteten for både den mere facilitetskrævende bruger og for den stille skovvandreren.

Potentialer og udfordringer

Byranden

Naturparken er omgivet af by, og byranden strækker sig langs den nordlige grænse, langs Ørestad og længere mod syd langs parcelhusområderne. Byrandens overgang mellem by og natur er en særlig vigtig zone, hvor der kommer mange mennesker, og hvor der er mulighed for at placere hverdagsaktiviteter i naturen tæt på byen. Her kan der tænkes i at placere aktiviteter, der benyttes af mange mennesker, og som kan styrke områdets potentialer for at understøtte sundhed, klimatilpasning

Øverst. Byranden set mod Ørestad

Nederst th. Picnic ved Naturcenter Amager

Nederst tv. Udsigt over Øresund

Stier

Der skal være øget fokus på stierne. Her er det en udfordring at tilgodese de mange forskellige brugergrupperes behov, og undgå konflikter mellem dem der bruger stierne til fx at cykle hurtigt, og dem, der blot vil gå tur med børnene. Det stiller krav til løbende at udvikle stinettet, så der både er plads til de hurtige og de langsomme brugere. Ligeledes bør stierne medvirke til at styre færdslen, så den begrænses i de sårbare områder og lede den over til de områder, der kan rumme langt flere besøgende end i dag. Eksempelvis kan de lange lige stier på Kalvebod Fælled suppleres med flere slyngede stier eller rundture, samt gøres attraktive og oplevelsesrige ved at sikre variation i bevoksning og landskab.

Diagrammet viser eksisterende hovedstier i hele området samt et princip for at supplere stinettet med slyngede stier og rundture. Langs områdets vandside er der 25 km eksisterende sti fra Islands Brygge i nord til Dragør Søbad i sydøst. Kongelunden og Sydamagers kystlandskab har stier i tilfredsstillende omfang,

Udsigter

I Naturparken ligger en række kunstigt skabte høje i det gamle skydeterræn. De er velegnet som udsigtspunkter. I dag er flere af dem indhegnet på grund af dyrehold. Der ligger et potentiale i at synliggøre at højene faktisk er tilgængelige, så flere kan opleve det store sammenhængende landskab fra højene.

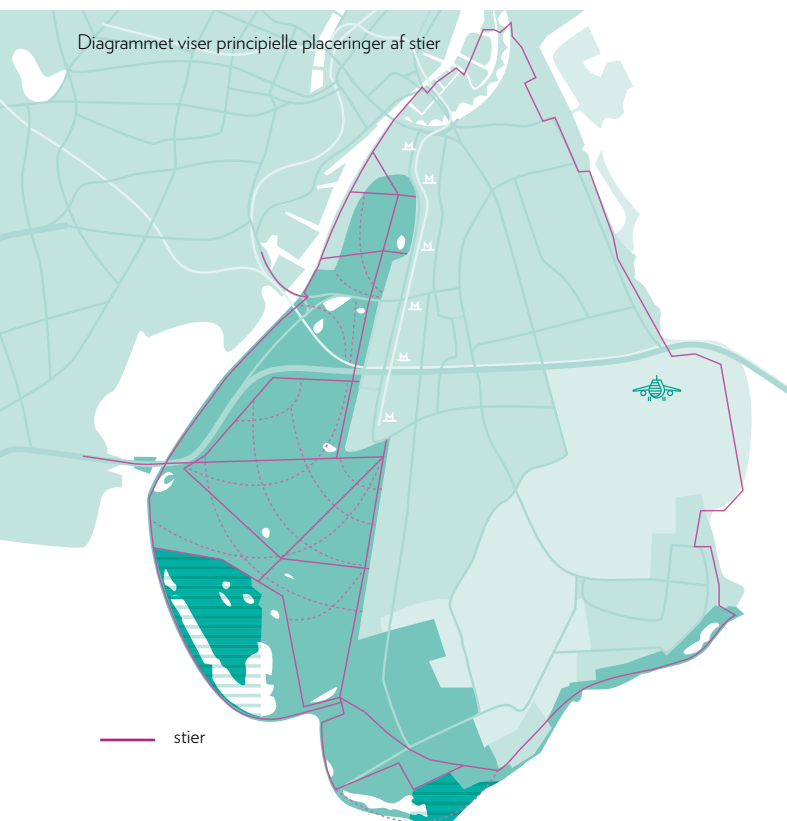
Hegning

Der vil fortsat være behov for hegning i Naturparken, men der ligger et stort potentiale i at sikre en bedre tilgængelighed til Naturparken fra de omgivende byområder og sikre, at de besøgende ved, at de må færdes inden for foldene i Naturparken. Dådyrbestanden er i dag på et unaturligt højt niveau. På sigt vil der arbejdes hen imod en dådyrbestand, som er i stand til at klare sig selv. Dette kan få indflydelse på omfanget af hegning i dele af Naturparken.

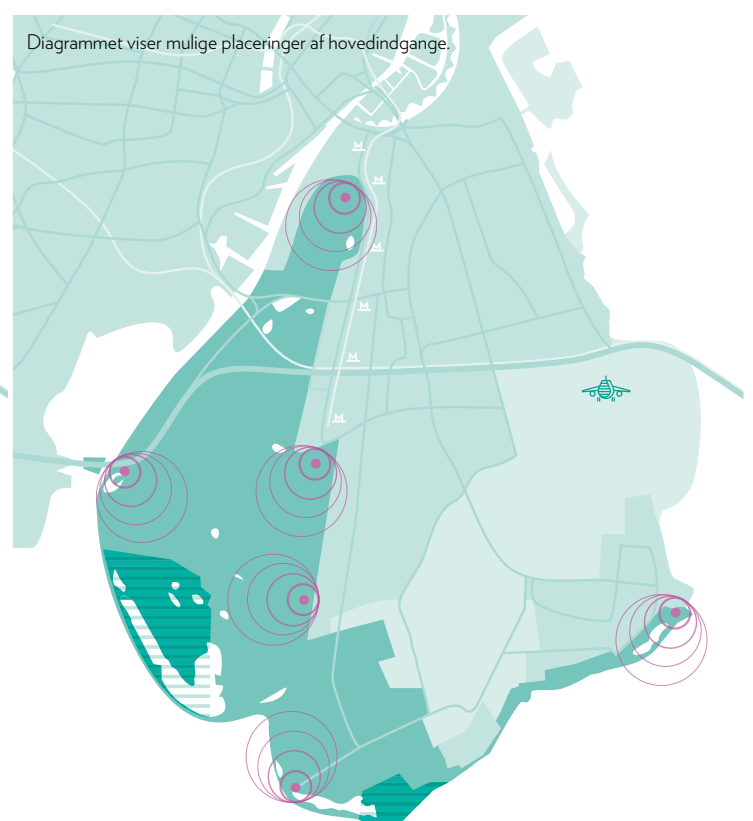
Hovedindgange

For at give Naturpark Amager en samlet identitet og genkendelse, kan der etableres et antal hovedindgange. Ved disse indgange skal der være formidling, og mange af Naturparkens aktiviteter skal findes tæt på hovedindgangene. Hovedindgangene kan eksempelvis være placeret, som vist på diagrammet, ved

Diagrammet viser principielle placeringer af stier

Diagrammet viser mulige placeringer af hovedindgange.

DR/KU, ved metrostation Vestamager, ved Ugandavej/Hilversumsvej, for enden af cykelstien langs Kalveboderne, ved Kongelundsfortet og ved Dragør Søbad.

Rekreative samspil

Der er et stort potentiale i at binde Naturpark Amager bedre sammen med andre rekreative områder, så Naturparken bliver en naturlig del af en udflugt, eller en længere cykel- eller sejltur. Især samspillet med vandområderne rummer et potentiale, ligesom der kan etableres nye støttepunkter længere ind i Naturparken, der kan give de besøgende lyst til at bevæge sig længere ind i naturområdet. Et støttepunkt kan fx rumme information, toilet og bænke/madpakkested.

Benyttelse og beskyttelse

Det er afgørende, at der sikres en god balance mellem benyttelse og beskyttelse, så Naturparken både kan rumme flere besøgende, og der kan opnås bedre forhold for dyr og planter. Når flere får glæde af oplevelser i naturen, vil der også være flere til at passe på naturen.

TV: På hesteryg i Kongelunden

Målsætninger

I Naturpark Amager er det langsigtede mål at styrke mulighederne for friluftliv og naturoplevelser i Naturpark Amager.

Det gøres ved:

- At Naturparken tilbyder enestående naturoplevelser for alle centralt i Hovedstaden, som en kontrast til livet i byen - både nye og eksisterende brugere samt brugere med særlige behov
- At Naturparken året rundt tilbyder en bred vifte af oplevelser og aktiviteter; Ro og rekreation, naturoplevelser, kulturoplevelser, motion, friluftsliv, læring og rum for pladskrævende aktiviteter
- At Naturparken spiller en større rolle for borgernes fysiske og mentale sundhed
- At Naturparken udvikles til at være byens største klasseværelse både for folkeskolerne, og som case og inspiration for studerende inden for fx arkitektur, naturfag, historie eller pædagogik
- At skabe bedre tilgængelighed til Naturparken og i Naturparken og til omkringliggende rekreative områder, fx med forbedrede krydsningsmuligheder over Vejlands Allé
- At byranden gøres til ramme for hverdagsaktiviteter

Indsatser

Det betyder, at der inden for Naturpark Amager i perioden 2015-2020 arbejdes for:

- At udvælge placering, og etablere Naturparkens hovedindgange
- At sikre bedre sammenhæng mellem Naturparken og byen, ved at reducere hegningen der i dag omgiver Kalvebod Fælled, og skabe flere indgange til området fra de omkringliggende byområder
- At skabe flere aktiviteter i byranden
- At supplere stinettet med flere nye slyngede stier målrettet de "langsomme brugere" eller som rundture
- At opstille mere inventar tilpasset områdets udtryk og brugernes behov
- At udvikle nye støttepunkter for vandaktiviteter i en rekreativ aktivitetszone på vandsiden af Kalveboddiget og langs Dragørs kystlandskab, herunder broer til kajaker, småbåde, fiskeri samt sommer- og vinterbadning
- At udvikle nye aktiviteter i Naturpark Amager sammen med interessenter og foreninger, herunder samarbejde med skolerne om udvikling af nye undervisningsmuligheder i Naturparken
- At der i forbindelse med udarbejdelsen af ny driftsplan for Naturstyrelsens Hovedstaden, som forventes færdig i 2016, vil blive gennemført en friluftszonering af styrelsens arealer på Vestamager
- At udvikle nye støttepunkter for friluftliv og formidling inde i Naturparken, herunder et centralt på Kalvebod Fælled og et på det nordlige Amager Fælled
- At styrke samarbejdet til kulturinstitutioner om kunst- og kulturoplevelser og nye events i Naturparken
- At arbejde for at få nye typer af brugergrupper til at benytte Naturparken
- At fastlægge de væsentligste udsigtskiler og udsigtspunkter i Naturparken, som skal plejes så udsynet fra byen og indblikket til byen og over landskabet ikke ødelægges af bevoksning eller andet

Vi er allerede godt i gang

Der er allerede mange investeringer i friluftaktiviteter og faciliteter for brugere i Naturparken, såsom stier, shelters, badebroer og Naturcentret. Naturparkens parter udvikler også løbende selv eller i samarbejde nye faciliteter, som fx det nye fugletårn ved Søvang. Initiativer og midler vil fremover blive koordineret.

I den kommende 5 årige periode vil vi arbejde løbende med alle indsatser, men de to første år prioriteres:

At fastlægge placeringen af ny hovedindgang ved enten Ugandavej eller Hilversumsvej i Tårnby Kommune. At sikre bedre sammenhæng mellem Naturparken og byen ved at reducere hegningen, der i dag omgiver Kalvebod Fælled. At fortsætte den løbende revidering af foldere indenfor Naturparkens områder med henblik på den bedst mulige formidling af parkens oplevelsesmuligheder. At arbejde for at udvikle nye støttepunkter for vandaktiviteter i en rekreativ aktivitetszone på vandsiden af Kalveboddiget. At arbejde for at etablere en badebro ud for Kongelundsfortet ved Sydvestpynten. At fortsætte renoveringen af Dragør Søbad. At etablere en rytterstue i Ørestad Syd med adgang til Kalvebod Fælled. At tage initiativer til at få nye brugergrupper til at benytte Naturparken.

Turisme og erhverv

Turisme og erhverv i Naturparken

Naturpark Amagers placering midt i Hovedstaden giver Naturparken en særlig rolle, både som turistattraktion og i forhold til nærområdets erhvervsmæssige udnyttelse. En samlet Naturpark vil styrke Hovedstadens tiltrækningssevne i forhold til brugere, borgere og nye storbyturister. Samtidig er Naturparken med sin beliggenhed ved fremragende infrastruktur (lufthavn, motorvej, metro) med til at højne området kvalitativt som lokalisering for erhverv.

Erhverv i Naturparken i dag

Ud over enkelte skovbrugsarealer og Miljøcenter Amager, som på sigt er under udfasning, er der ikke egentlige erhverv inden for Naturparkens område. Til gengæld er der store erhvervsarealer og virksomheder langs Naturparkens periferi. Københavns Lufthavn, som støder op til Naturparken, udgør en af hovedstadsområdet største arbejdspladser, og i Ørestad langs Amager Fælled ligger en lang række virksomheder mindre end 5 minutters gang fra Naturparken.

I og omkring Naturparken findes endvidere fritidsaktiviteter, som har en erhvervsmæssig funktion. Det er Dragør Golfbane i syd og golfbanen på Kalvebod Fælled nord. Desuden findes Sjællands største skyttecenter i Naturparken. Her er der både riffelskydebaner og haglskydebaner. På

Cafeen i Naturcenter Amager og 8-TALLETS restaurant, som ligger i kanten af Naturparken, nyder godt af både den smukke udsigt og de mange besøgende til Naturparken.

Amager fælled er anlagt et vandrehjem, så det er muligt at overnatte billigt i Naturparken. I Naturparken, og de mange rideskoler og hestepensioner i Tårnby Kommune uden for Naturparken eksempler på. Endelig er Naturparken vært for erhvervsprojekter, som har et socialt sigte. Amager skovhjælpere er et eksempel på en rummelig arbejdsplads for mennesker med funktionsnedsættelse og særlige behov. Arbejdspladsen er tilknyttet Friluftshuset ved Naturcenter Amager og varetager pleje – og driftsopgaver på Kalvebod Fælled.

Potentialer

Udviklingen af Naturparken kan bidrage til, at de omliggende virksomheder og erhvervsgrundenes attraktion øges. En styrket Naturpark vil øge virksomhedernes mulighed for at kunne tilbyde sundhedsfremmende aktiviteter, oplevelser og livskvalitet hos de ansatte. Man kan også forestille sig, at lokale cafeer og restauranter vil kunne understøttes og udvikles med brand i relation til Naturparken. Endvidere vil virksomheder, der tilbyder kurser og oplevelser, som er relateret til friluftsliv og sundhed, kunne udvikles med Naturparkens øgede tilbud for friluftsliv.

Turisme i Naturparken i dag

Efterhånden som kendskabet til Naturparkens område øges, kommer nye gæster til. Hovedparten af turisterne er regionale turister. En stor del kommer som besøgende til Naturcenter Amager eller de kulturhistoriske anlæg som fx Dragør Fort. Andre kommer, fordi de er interesserede i områdets natur og fugleliv. Endelig er der flere og flere, som kommer for at deltage i aktiviteter, som fx kite-surfing. Ud over de overnattende turister besøges Naturparken også af lokale eller regionale endagstursister.

Overnatning

I området ligger en række shelters, samt enkelte primitive lejrpladser. På Amager Fælled ligger et vandrerhjem og der er planer om en campingplads. Herudover er der ingen overnatningsmuligheder inde i Naturparkens område. Til gengæld er der både hoteller, ferielejligheder, moteller og campingplads i kanten af eller i umiddelbar nærhed af Naturparken.

Sejlturisme

En stor del af Naturparkens attraktionsværdi er dens kyststrækning. I både København, Tårnby og Dragør Kommuner ligger lystbådehavne og faciliteter til sejlsport tæt på Naturparken. Med en mere tilgængelig kyststrækning vil muligheden for at besøge Naturparken med fx kajaker og mindre joller blive styrket.

Badeturisme

Langs Dragør Sydstrand og ved Sydvestpynten er der badestrande med god tilgængelighed. Dertil kommer Dragør Søbad og badeanlæg ved Dragør Fort. Mindre end 1 km fra Amager Fælled ligger Havnebadet Islands Brygge. Alle er populære udflugtsmål for både turister og lokale beboere.

Større turistmål i Naturparkens periferi

Omkring Naturparken ligger en række større turistattraktioner. I Københavns Kommune er Tivoli, middelalderbyen og byens museer nogle af de største, men også arkitekturen i Ørestad trækker mange turister til. Dragør gamle by og havn, som ligger umiddelbart nord for den østlige del af Naturparken, er en kulturhistorisk perle, som besøges af et stort antal turister hvert år. I Tårnby ligger "Den Blå Planet", et velbesøgt akvarium, som har livet i havet som omdrejningspunkt. Endelig trækker Amager Strandpark, som ligger langs Amagers østkyst mange besøgende til.

Potentialer og udfordringer

Naturparken har potentiale til at blive en regional og international turistattraktion. Med oplevelsesmæssige fyrtårne og unikke naturoplevelser på land og langs Naturparkens kyststrækning, kan der over tid udvikles nye turistattraktioner, som vil kunne markedsføre Naturparken som et internationalt bæredygtigt tilbud til turister, hvor man i gå afstand fra Hovedstadens storbyliv, kan opleve storslået og fredfyldt natur. Det kræver, at der løbende tænkes innovativt og skabes synergi mellem den traditionelle storbyturisme og Naturparkens naturliv. Et samarbejde med kulturinstitutioner – eksempelvis DR - som ligger tæt på Naturparken, kan medvirke til, at skabe synergi mellem natur- og kulturoplevelser, og skabe rammer for tilbagevendende events, der også kan øge Naturparkens attraktion som turistmål. Turismen i Naturpark Amager skal udvikles på et bæredygtigt grundlag, og der skal være opmærksomhed på at beskytte og vedligeholde parkens værdier.

Besøgende hos Naturcenter Amager på tur

"Amager Skovhjælpere" er en rummelig arbejdsplads for mennesker med funktionsnedsættelse og særlige behov. Virksomheden er privat med 3-4 fuldtidsbeskæftigede, og er tilknyttet Friluftshuset ved Naturcenter Amager og varetager pleje- og driftsopgaver på Kalvebod Fælled.

Målsætninger

I Naturpark Amager er det langsigtede mål at området skal være et lokalt udflugtsmål og regionalt, og internationalt turistmål, som udvikles på et bæredygtigt grundlag. Naturparken skal være et bidrag til branding af Hovedstaden som international grøn storby, til gavn for både turisme og erhvervsliv. Det gøres ved:

- At udvikle Naturparkens mangfoldige natur og rige aktivitetsmuligheder tæt på Hovedstaden, som omdrejningspunkt for en bæredygtig turisme
- At udvikle naturturismen som en særlig attraktion, der på et bæredygtigt grundlag styrker og sammentænker den erhvervsmæssige og turistmæssige brug af Naturparken
- At etablere samarbejder med turisterhvervet, herunder Wonderful Copenhagen, overnatningsstederne og øvrige turistmål, som fx "Den Blå Planet" samt idræts, kunst og kulturinstitutioner om aktiviteter, events i og markedsføring af Naturparken

Indsatser

Det betyder, at der inden for Naturpark Amager i perioden 2015 – 2020 arbejdes for:

- At øge samarbejdet med turisterhvervet om nye bæredygtige turisttiltag
- At markedsføre Naturpark Amager som en af Hovedstadens turistattraktioner
- At inddrage interesserede erhverv i og omkring udviklingen af Naturpark Amager, med fokus på, hvordan Naturparken kan anvendes som rekreativt areal for de ansatte, og til gavn for nye erhverv og branding af produkter
- At udvikle nye formidlingsindsatser af Naturparken i samarbejde med turistorganisationer og erhverv i Hovedstaden

Vi er allerede godt i gang

Københavns Kommune arbejder for at integrere en campingplads i fælledområdet omkring det eksisterende vandrehjem, så udbuddet af forskellige overnatningsformer i området kan udvides med telt/campingvogn og evt. campinghytter. Arealerne er forberedt til denne anvendelse, og der søges nu en løsning vedrørende indretning og drift. Der foregår løbende aktiviteter i Naturparken, som har til formål at tiltrække nye besøgende, der kan opdage naturparkens mange muligheder.

I den kommende 5 årige periode vil vi arbejde løbende med alle indsatser, men de to første år prioriteres:

At indbyde et bredt udsnit af repræsentanter for turismeerhvervet i og omkring Naturpark Amager til gensidig orientering og idéudvikling, så turisterne, erhvervet og Naturparken frem over får et større udbytte af potentialet i Naturpark Amager. At tage kontakt til DR om muligheden for fremover at afholde arrangementer i Naturparken. At tage kontakt til Wonderful Copenhagen om fremtidigt samarbejde. At have øget fokus på markedsføring.

Formidling

Formidlingen i dag

Naturpark Amager rummer i dag mange former for formidling af natur og kultur. Der er både den direkte formidling, hvor naturvejledere og andre står ansigt til ansigt med deltagere, og den indirekte formidling gennem IT, foldere, plancher og udstillinger. Formidlingen er tilrettelagt efter de besøgende målgrupper.

I hverdagen er der mange daginstitutioner og skoler, der benytter formidlingstilbuddene, mens det i weekender og ferier er andre grupper. Formidlingen af Naturparken foregår primært gennem:

Naturcenter Amager

Naturcenter Amager ligger på Kalvebod Fælled, tæt på Vestamager Metrostation. Naturcenter Amager har tilbud til alle borgere alle ugens dage og er for alle kommuner. Særligt skolerne har stor gavn af Naturcentret som omdrejning for naturformidlingen, bl.a. i form af undervisning og aktiviteter i naturen. Fra Naturcentret udgår en række aktiviteter, og her kan også lånes grej og anvises plads til bål og familiehygge. Naturskoler

I Naturparken ligger flere kommunale naturskoler. Naturskolerne og naturformidlerne i området har tæt kontakt til engagerede personer med interesse for natur og formidling. Kontakten sikrer løbende nyskabelse af formidlingstilbud.

Skiltning

I Naturparken er der opsat skilte, som viser rundt i området. Ved særlige lokaliteter, som fx Kofoed Enge, Storehøj og Dragør Sydstrand, er opsat skilte eller bokse med foldere, som forklarer om området eller attraktionen.

Hjemmeside

Naturparken er beskrevet på Naturstyrelsens hjemmeside, og på de enkelte parters hjemmesider, hvorfra der også er link til Naturpark Amagers Udviklingsstrategi.

De enkelte kommuner har herudover beskrivelser af de naturområder, som er indenfor kommunens afgrænsning.

I statsligt regi har både Naturstyrelsen og Kulturstyrelsen links til informationsmateriale eller hjemmesider om aktiviteter eller ruter, som finder sted inden for Naturparkens område. Hjemmesiden om Københavns befæstningsring er et eksempel herpå.

Herudover beskrives aktiviteter og naturen på forskellige foreningers hjemmesider: Fx Dansk Ornitologisk Forening og Danmarks Naturfredningsforening m.v.

Foldere

Der er udarbejdet en række forskellige foldere om Naturparkens delområder. Flere af folderne har en lokalitet, et naturområde eller en rute som tema. Folderne er udgivet af Naturstyrelsen med flere. Disse foldere indgår som en del af formidlingen af den samlede Naturpark.

Andre medier

I dag er IT og mobiltelefoni kun anvendt i begrænset omfang i formidling af Naturparkens område. I formidlingen af Naturpark Amager vil disse teknologier blive vægtet højt. Der er i dag 4 afmærkede Kløverstier, der udgår fra Naturcenter Amager. Ved startskiltet findes link til Endomondo App med fortælling undervejs om Kalvebod Fælled. Der er også en facebookside for Naturcenter Amager, der pt. har over 2000 venner, som flere gange ugentligt modtager nyheder om events mv. På Kalvebod Fælled findes mange geocaches, og der er stor aktivitet i dette univers.

Potentialer

Naturpark Amager har mange grundlæggende kvaliteter, som skal synliggøres og perspektiveres ud fra de besøgendes behov. Derfor er det nødvendigt at naturformidlingen rettes til borgere i alle aldre, og at borgerne engageres i Naturparken – bl.a. gennem brugerdreven kommunikation. På den måde opnås en fælles viden og forståelse for områdets natur, værdier, følsomhed og muligheder. Formidling af Naturparken bør ske på mange niveauer og indeholde oplevelse, inddragelse, aktiviteter, traditioner, events, nytænkning og bevidst anvendelse i forholdet til fx sundhed, inklusion, naturforståelse og livskvalitet.

Ankomsten til Naturparken er vigtig. Derfor ligger der en udfordring i at give parkens gæster et godt overblik og information ved Naturparkens hovedindgange. Det kan overvejes, om der allerede ved Metrostationerne og i busserne skal bydes velkommen til Naturparken.

Den samlede Naturpark rummer mange muligheder og plads til nye målgrupper. Det kræver, at kendskabet til Naturparken breddes ud med nye medier til nye målgrupper, og at de kvaliteter, der er i Naturparken, formidles samlet.

To piger nærmer sig stor billelarve. Når naturvejlederen fremhæver forunderlige detaljer i naturen og det er til at røre ved, bliver man mere nysgerrig på naturen.

Ved Storehøj er opstillet informationsplancher så man kan læse om områdets fugle og deres levesteder

Skoleklasse fra Tårnby Kommune på naturparkens vandside. Fornemmelsen af at stå ikkædt waders med vand til livet er fyldt med sanselige indtryk. Naturvejleder fortæller om krabber.

Vestamager et fugleparadis
Vestamager er med sine mange vandløb og flade enge et super sted for især vadefugle, gæs og ænder. Mange af de fugle der yngler i det nordlige Skandrarnekløvsengen område som rastesteder, når de trækker til eller fra sommerkvartaler.

Et stort engfugleprojekt har med mere end 100.000 fugle et stort ansvar for buske og træer til glæde for vadefugle.

Fugle i tagrør

Kikkertinstruktion

- Hold kikkerten, så dine albuer trækker mod brystet. Så ryker den mindre.
- Sæt kikkerten for øjnene og kig på en ganske bestemt ting.
- Lad halsen og hovedet slappes af i midten.
- Skift på og isøst højre side af kikkerten på ring lige foran øje. Få nu af balance du kun at indstille ølsta-røskæve

Aggressiv, klodset og lidt komisk
Sådan er det med blisshenen. Har du lagt mærke til hvordan blisshenen opfører sig når den er i nærheden af andre fugle? De bliver meget væk selvom de er meget stjerne.

Hvad spiser blisshenen
Hvorfor mon blisshenen har sådan et spidst næb? Det har arbejde da ikke selvom de også lever i vand. Blisshenen lever hovedsageligt af vandplanter, specielt grønblå og på yngletidspunktet af tagrørblade. For at få tilstrækkelig med vitaminer supplere de med muslinger, snegle, orme og insekter. Prøv at lag mærke til hvad blisshenen spiser.

Tilbehør til flyvning
Prøv at lag mærke til hvordan blisshenen letter fra vandet. Det ser opret ud når den løber hen over vandet.

Rørdrummen lyder som et flaskepus
Hvis du er heldig kan du både høre og se rørdrummen her fra kikkerten.

God fisker
Rørdrummen fanger fisk fraer, knudebør, grøvel og halslunger. Rørdrummen er en fremragende fisker.

Lever skjult
Rørdrummen er en af de få fugle der lever det meste af sit liv i sætte beboværelser af tagrør. Her lever den ydret skjult, og derfor opdager man næsten ubekyndende en rørdrum når den 'trækker' det lyde som en der pusler i en flaske. At og til ses den dog fyve lavt henover tagrørene.

Naturstyrelsen Hovedstaden
Tlf: 7254 3149

Målsætninger

I udviklingen af Naturpark Amager er det et langsigtet mål at Naturparken skal være kendt af mange flere i hovedstadsområdet, og samtidig bidrage til branding af Hovedstaden som international grøn storby. Det gøres ved:

- At skabe rammer for en samlet formidling af Naturparken som en helhed. Både den direkte og indirekte formidling, fx i form af en kommunikationsstrategi for hele Naturparken
- At tænke formidling af Naturparken bredt, både i forhold til alder og befolkningsgrupper
- At inddrage og understøtte frivillige og borgernes medvirken og initiativer i formidlingen af Naturparken
- At give Naturparkens informationsmateriale, skilte, foldere etc., et genkendeligt præg, så dens brand bliver kendt af både brugere, erhvervsliv og turister
- At benytte moderne teknologi i udviklingen og formidlingen af Naturpark Amager. Herunder at indlede samarbejder med IT-universitet og Ørestad Gymnasium, samt søge udviklingsmidler hos fonde. Dette så Naturparken bliver et udviklingsområde for ny teknologibaseret formidling. Naturparkens parter kan understøtte formidlingen ved at bidrage med data og viden om Naturparken, mens fx universitetet skaber de tekniske løsninger
- At styrke Naturparken som faglig ramme og attraktion for skoler, institutioner og foreninger, ved at udvikle den som Hovedstadens største naturfags- historie- og idrætslokale med friluftaktiviteter, undervisning og naturoplevelser
- At tydeliggøre både de enkelte naturoplevelser, men i høj grad også den værdi der er i, at området opleves som en samlet park. Formidling skal have fokus på de sammenhængende træk, som fx den samlede kyststrækning, de sammenhængende stiforbindelser, og de sammenhængende landskaber mv.

Indsatser

Det betyder, at der inden for Naturpark Amager i perioden 2015 – 2020 arbejdes for:

- At sikre en koordineret formidling af Naturpark Amager og et bud på, hvordan den eksisterende naturformidling kan styrkes med nye og moderne formidlingsteknologier. Formidlingen skal tilgodes både danske og udenlandske besøgende
- At sikre genkendelighed og identitet igennem skiltning og information
- At etablere formidlingsportaler ved hovedindgangene til Naturpark Amager
- At koordinere de frivillige indsatser
- At have fokus på formidling der kan øge brugernes oplevelse af trykthed, når de færdes i Naturparkens forskellige områder, også de mere øde dele
- At udvikle nye formidlingsindsatser målrettet børn, unge, familier og ældre i samarbejde med interessenter og foreninger, som også har fokus på brugerdreven kommunikation

Vi er allerede godt i gang:

Der sker allerede i dag en stor indsats på formidlingsområdet. Både kommunerne og Naturstyrelsen lægger mange midler og en stor indsats i at fortælle om, og åbne områderne op for eksisterende og nye brugere. Der er omfattende naturvejledning, der guider skoler, foreninger og private til nye oplevelser i naturen, arrangementer og ture i området, og foldere for dem, der helst udforsker området på egen hånd. Alt sammen suppleret af muligheden for lån af udstyr og grej, så oplevelserne bliver endnu mere spændende og aktive.

I den kommende 5-årige periode vil vi arbejde løbende med alle indsatser, men de to første år prioriteres:

At samle de bedste forslag fra igangværende forskningsbaseret udviklingsprojekt (udført af Københavns Universitet), der afsluttes indenfor 1. år, og omsætte dem til konkrete formidlingsinitiativer. At videreudvikle "grøn udeskole" på og omkring Kongelundsfortet i samarbejde med den kommunale ungdomsskole. At indrette en ny naturskole ved Naturcenteret med fokus på naturformidling til de yngste (0-6-årige). Skolen vil blive den første af sin art i Danmark og forventes at kunne bidrage til udvikling af mere fokuseret naturformidling til de yngste brugere ikke kun i Tårnby Kommune og Naturpark Amager, men i hele landet.

Den nye skolereform betyder et øget fokus på nye rammer for børnenes friluftaktiviteter. Dragør Ungdomsskoles tilbyder faciliteter og aktiviteter på Kongelundsfortet som et supplement til den almindelige undervisning og formidling.

Borgerinddragelse, proces og evaluering

Borgerinddragelse og proces

Naturparkplan for Amager er blevet til gennem flere års tæt samarbejde mellem By & Havn, Naturstyrelsen, Dragør, København og Tårnby Kommuner. Naturparkplanen er udviklet i flere trin, hvor Udviklingsstrategi for Naturpark Amager 2013 er første led i arbejdet. Med Udviklingsstrategien har parterne sat retningen for den samlede Naturpark Amagers udvikling. Udviklingsstrategi 2013 er blevet til i dialog med organisationer, brugere og andre interessenter, og er således bygget på et fundament af inddragelse. Herudover er Udviklingsstrategien efterfølgende blevet politisk godkendt af de involverede parter.

Naturparkplan for Amager bygger videre på Udviklingsstrategien.

Målsætninger og initiativer fra Udviklingsstrategien er overført til Naturparkplanen, nogle er præciseret, og nye er kommet til. Naturparkplan for Naturpark Amager vil således være det næste step i realiseringen af Udviklingsstrategiens mål, og indgår i kommuneplanlægningen i de tre kommuner.

I efteråret 2014 påbegyndes driftsplanlægningen for Naturstyrelsen Hovedstaden. En driftsplan som også dækker Naturstyrelsens arealer i Naturparken. Den nye driftsplan for enheden forventes færdig i 2016 og gælder i 15 år.

Driftsplanprocessen lægger vægt på inddragelse og dialog, herunder også med de relevante parter i partnerskabet Naturpark Amager. Driftsplanens områdeplan for Vestamager, vil så vidt muligt, inddrage Naturparkplanens visioner og målsætninger. Driftsplanen vil være central i forhold til, at kvalificere fremtidige tiltag på områderne friluftsliv, naturpleje, landskab og kulturmiljø. I arbejdet med at fastlægge tiltag og aktiviteter i driftsplanen vil allerede planlagte aktiviteter og målsætninger i Naturparkplanen være centrale i planovervejelserne.

I de kommende 5 år vil Naturparkplanens mål og initiativer blive yderligere detaljeret. Det er vigtigt, at det sker i en løbende proces som er relevant i forhold til tid, sted og indhold. I denne proces vil der igen blive sat fokus på bruger- og borgerinddragelse samt samarbejdet med frivillige og involvering af relevante parter.

Borgerinddragelsen vil fremover også ske via nedsættelsen af et Naturparkråd bestående af en bred kreds af interessenter. Der vil blandt andet være tale om repræsentanter fra grønne organisationer, friluftsliv, turisme, kulturinstitutioner og myndigheder. Naturparkrådet vil være rådgivende i forhold til den fortsatte udvikling af Naturparken, og samtidig et bindeled til de mange brugere og interessenter, som de repræsenterer. Borgerinddragelsen vil ligeledes ske i forbindelse med iværksættelse af særlige initiativer og projekter. I den forbindelse vil der, hvor det er relevant, også fremadrettet blive arbejdet med inddragelse af frivillige og selvorganiserede brugere i udviklingen af Naturparken. Den kommende periode vil blive brugt til at høste erfaringer hermed, og udvikle og understøtte de muligheder, der er.

Der vil også fremover være fokus på skabelsen af konkrete samarbejder, og eventuelt indgåelse af partnerskaber med foreninger, kulturinstitutioner og erhverv, for at udvikle en dynamik i den fortsatte udvikling af Naturparken. Nye former og foranderlighed i samarbejdsrelationerne skal afspejle Naturpark Amagers særlige beliggenhed centralt i Hovedstaden og relationerne til omgivelserne.

Evaluering

Udviklingen af Naturpark Amager følges løbende, så der er opmærksomhed på, om de ønskede resultater opnås. Naturparkplanen evalueres efter en 5 årige periode af Naturparkens parter og Naturparkrådet.

Vi er allerede godt i gang:

Parterne bag Naturparken har over de seneste 2-3 år ved forskellige lejligheder, arrangementer og møder søgt sparring blandt et bredt udsnit af brugergrupper og interessenter i Naturpark Amager - fra lokale klubber og foreninger til de landsdækkende interesseorganisationer indenfor natur- og fritidsområdet. Der er således afholdt møder med brugergrupper og kerneinteressenter i forbindelse med udarbejdelsen af Udviklingsstrategien og senest Naturparkplanen. Borgerne og brugerne vil fortsat være vigtige parter ved udviklingen af Naturpark Amager. De vil blive inddraget løbende i forbindelse med anlæg af konkrete projekter, planlægning og gennemførelse af arrangementer, den kommunale planlægning, driftsplanlægningen og ved frivillighedsprojekter samt gennem et kommende Naturparkråd. Dialogen med borgere og brugere vil blive intensiveret de kommende to år efterhånden, som der sker iværksættelse af nye projekter, og der etableres et Naturparkråd.

Ved arrangementet "Forårsbesøg i Naturpark Amager" den 4. maj 2014 var bl.a. Kongelundsfortet en af fire stationer, hvor interesserede besøgende blev budt velkommen til at deltage i en række aktiviteter med temaet "Leg med historien". Der var bl.a. arrangeret rundvisninger, smagsprøver fra bålstedet og rappelling og soldaterløb for børn og unge. De besøgende kunne på udleverede postkort skrive forslag til fremtidige aktiviteter og indretninger i Naturpark Amager.

Referencer

Primært baggrundsmateriale

Naturstyrelsen Hovedstaden, Københavns Kommune, Tårnby Kommune, Dragør Kommune og By & Havn. Naturpark Amager Udviklingsstrategi. (2013)

Kommunale planer og planforslag

Tårnby Kommune: Lokalplan 68 Skovrejsningsområde ved Kongelunden. Vedtaget den 27.11.1990.

Tårnby Kommune: Lokalplan 77 Naturcenter på Vestamager. Vedtaget den 29.11.1994.

Tårnby Kommune: Kommuneplantillæg nr. 13 med VVM og miljøvurdering for forstærkningen af Kalveboddiget. Vedtaget den 31.5.2011

Tårnby Kommune: Forslag til Kommuneplan 2014-2026. Under politisk behandling

Dragør Kommune: Kommuneplan 2009 / Afsnittet om Det åbne land. Vedtaget den 27.5.2010

Dragør Kommune: Kommuneplanrevision 2013. Vedtaget den 19.6.2014

Dragør Kommune: Lokalplan 31 for golfbane ved Kongelunden. Vedtaget den 27.3.1990

Dragør Kommune: Tillæg til Lokalplan 31 for golfbane ved Kongelunden. Vedtaget den 19.6.2014

Københavns Kommune: Kommuneplan 2011. Vedtaget den 15.12.2011

Københavns Kommune: Lokalplan 384 Artillerivej Øst. Vedtaget den 9.12.2004

Københavns Kommune: Lokalplan 278 Baner i Ørestaden. Vedtaget den 6.6.1996

Københavns Kommune: Lokalplan 238 Grøften. Vedtaget den 16.6.1994

Københavns Kommune: Lokalplan 377 Kalvebod Fælled. Vedtaget den 9.6. 2004

Øvrig planlægning og lovgivning

Miljøministeriet: Fingerplan 2013. Landsplandirektiv for hovedstadsområdets planlægning. Vedtaget den 30.8.2013

Miljø- og Energiministeriet: Cirkulære om udbygning af Københavns Lufthavn, Kastrup, samt bygge- og anvendelsesregulerende bestemmelser for områder, der er belastet af støj fra trafikken på lufthavnen. Cirkulære nr. 56 af 30.4.1997

Trafikstyrelsen: BL 3-16 Bestemmelser om forholdsregler til nedsættelse af kollisionsrisikoen mellem luftfartøjer og fugle/pattedyr på flyvepladser. 4. udg.

Naturstyrelsen: Natura 2000-plan 2009-15 for 143 Vestamager og havet syd for

Fredninger og internationale udpegninger

Naturklagenævnet: Fredning af kystområdet på Sydamager. Afgørelse af 17.6.2004

Bekendtgørelse om Amager Vildtreservat samt fredning af dele af søterritoriet. Bek. Nr. 545 af 20.5.2012

Overfredningsnævnet: Fredning af Kalvebodkilen. Afgørelse 14.11.1990

EF Habitatområde 127 Vestamager og havet syd for

EF Fuglebeskyttelsesområde 111 Vestamager og havet syd for
Natura 2000 område 143 Vestamager og havet syd for

Drifts- og plejeplaner

Dragør Kommune: Plejeplan for kystområdet på Sydamager 2007-11. Vedtaget den 13.9.2007

Forsvaret: Drifts- og plejeplan 2012-26 for Aflandshage.

Miljøministeriet, Naturstyrelsen. Natura 2000- plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område nr. 143 Vestamager og havet syd. (2012)

Miljøministeriet Skov- og Naturstyrelsen. Plejeplan for delområde 2, 3 & 4 på Vestamager 2010 – 2014. (2010)

Miljø- og Energiministeriet, Skov- og Naturstyrelsen. Driftsplan for Jægersborg Statsskovdistrikt 1999 – 2013. (1999)

Københavns Kommune: Udviklingsplan for Amager Fælled og det nordlige naturområde i Ørestad, revideret udviklingsplan 2010-2014.

Københavns Kommune: Udviklingsplan for Kalvebod Miljøcenter 2009-2014

Københavns Kommune: Driftsplan for Amager Fælled 2012

Københavns Kommune: Driftsplan for de grønne områder på KMC, Kalvebod Miljøcenter, revideret 2013

Rapporter og bøger

Friluftsrådet og Nordea Fonden. Danske Naturparker – Hvordan kommer vi i gang? Vejledning fra Friluftsrådet 2013. (2013)

Københavns Amt. Kulturhistorisk oversigt bind 1-3. (1999)

Artikler og foldere

Ejsing, Jens. København får stor Naturpark. Berlingske Tidende. (2014).

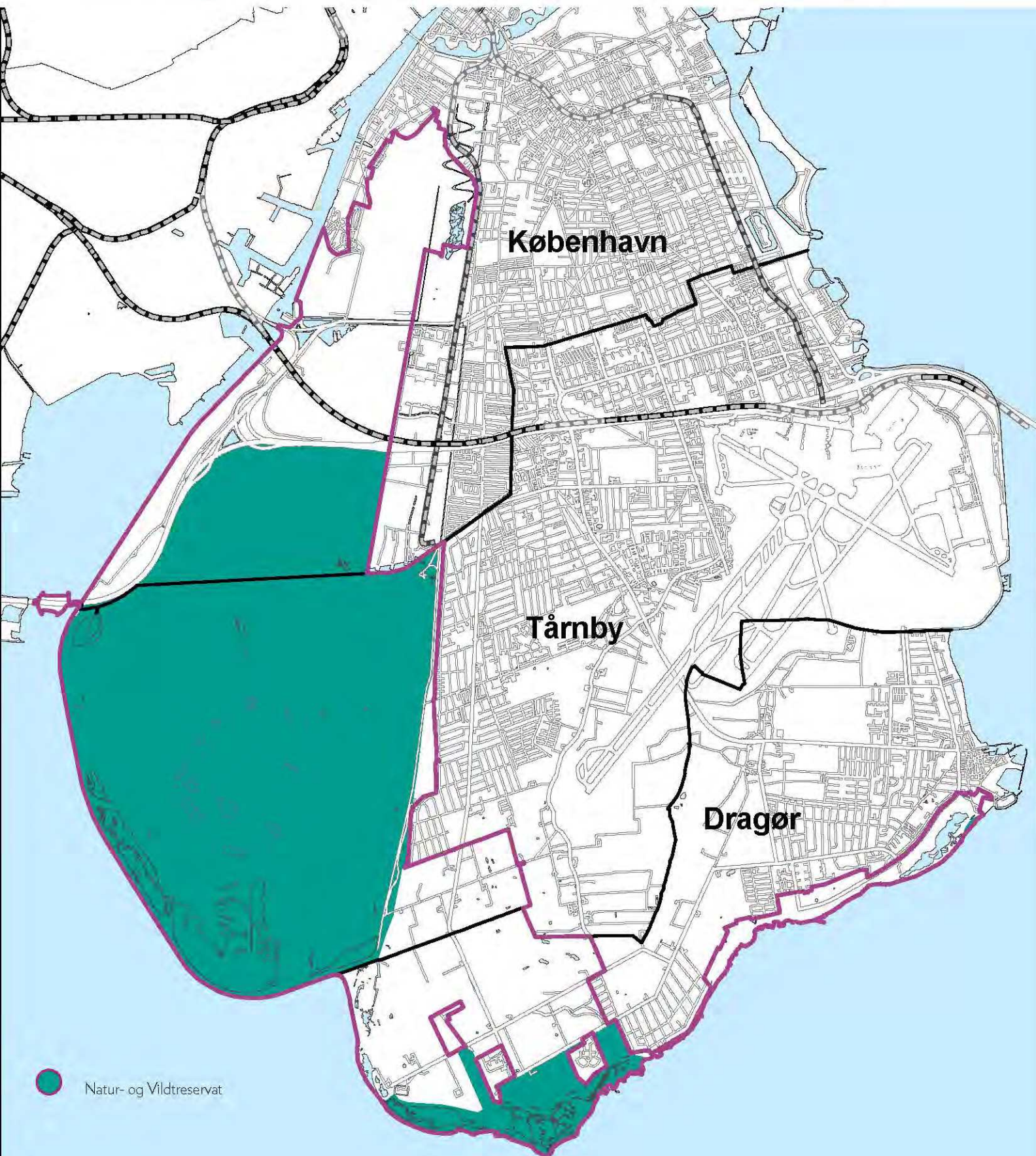
Ny Vision: Stor Naturpark fra Bryggen til Dragør. Ørestad Avis. (29.06.2013).

Naturstyrelsen: Vandretursfolder nr. 13 Kongelunden Amager

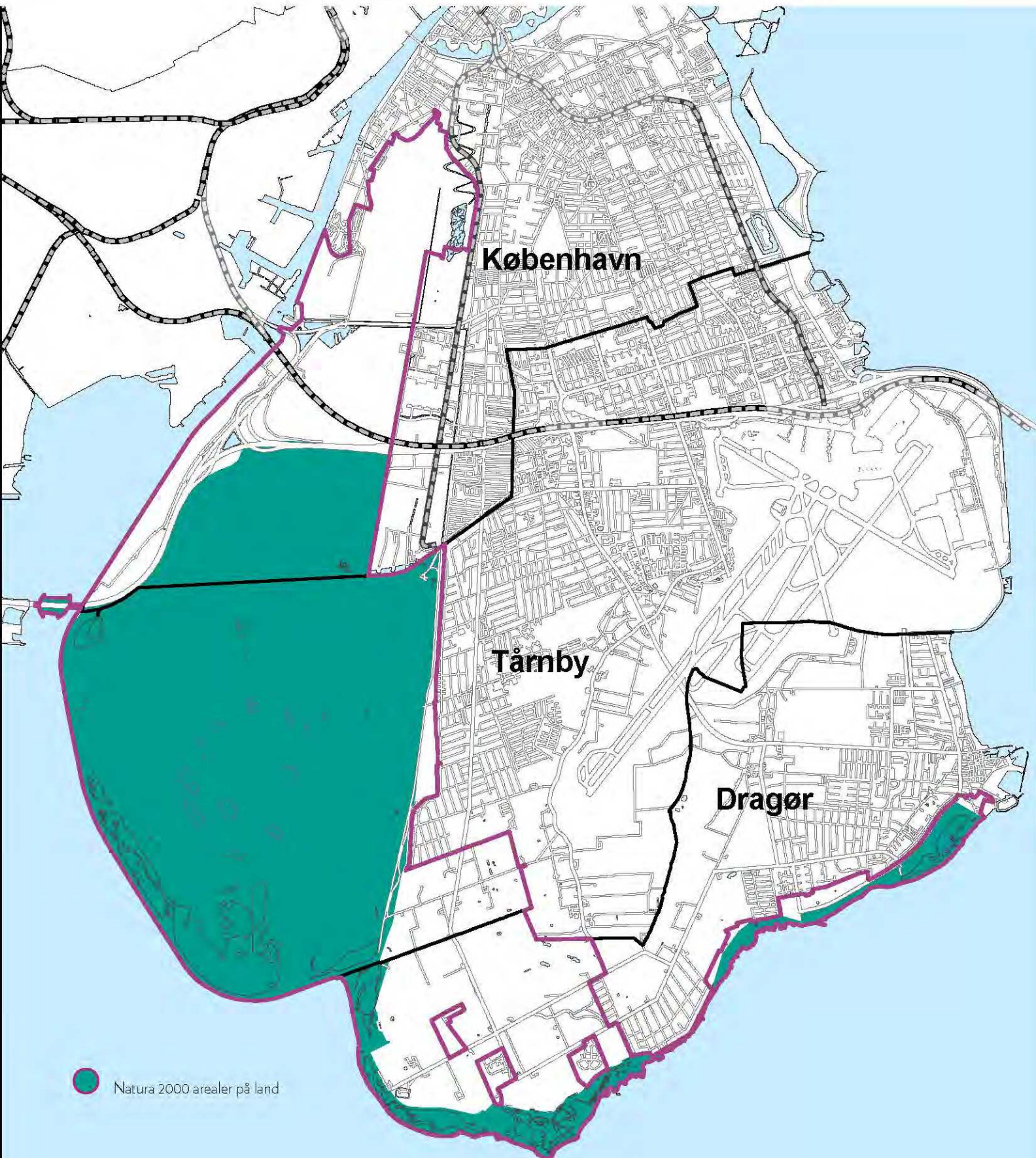
Naturstyrelsen: Vandretursfolder nr. 65 Kalvebod Fælled og Vestamager

Bilag

Bilag 1 - Natur- og vildtreservat

Bilag 2 - Natura 2000

Bilag 3 - Beskyttede naturtyper

